Doğan Kardeş

Ağustos 1959 ★ 125 Kuruş

MARSIK

Boynum tutulmuş, başımı çeviremiyorum.

Karşıyı geçmeden önce...

Bir de sağ tarafa bakayım

Otobüste

Mektubumu okuma

İstiyerek araya bakmıyorum. Boynum dönmüyor

Şuraya girsem iyi olacak.

Büyük tenis turnuvası!

TENİS MAÇI

BİLET ALINIZ

TENİS MAÇI

Verdiğim paranın yarısını geri istiyorum.

BİLET ALINIZ

Oyun sahasının ancak yarısını seyredebildim.

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

Sayı: 485 _ Ağustos 1959

Fiatı : 125 kuruş

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ★ Sahibi : Kâzım Taşkent ★ Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü ★ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek sokağı No. 27. Kat 1 ★ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ★ Telefon : 44 74 37 - 44 05 39 ★ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klotfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ★ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ★ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ★ Yurt dışı iki misli ★ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ★ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş.

☆

Doğan Kardeş Dergisi

ve

kitapları

Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

30 Ağustos Zafer Bayramı Kutlu Olsun!

Bu ayın sonunda 30 Ağustos zaferinin otuz yedinci yıldönümünü kutlayacağız. Her yıl bu büyük bayramda şanlı ordumuzu ve kurtarıcımız Atatürk'ü sevgi ve saygı ile anarız.

30 Ağustos zaferi olmasaydı eğer, bugün hür ve bağımsız bir Türkiye olamıyacaktı. Biz bu zafer sayesinde köle bir millet olmaktan kurtulduk. Hür dünya milletleri arasındaki şerefli yerimizi 37 yıl önce kazanılan 30 Ağustos zaferine borçluyuz.

Yaşasın kahraman Türk ordusu !...

Yaşasın Türk milleti !...

☆

YENİ KİTABIMIZ

İşte size tatilde zevkle okuyacağınız güzel bir roman : Jennifer Teyze'nin Anahtarları.

Nihal Yalaza Taluy teyzemizin dilimize çevirdiği bu güzel romanda bir yaz tatilinde üç çocuğun başından geçen son derece meraklı ve heyecanlı maceraları okuyacaksınız.

Doğan Kardeş Yayınları arasında yeni çıkan bu kitabın fiatı 250 kuruştur. Posta pulu gönderen okuyucularımıza derhal yollanır.

☆

ADRESLERİ DEĞİŞEN ABONELERİMİZE

Birkaç defa yazdığımız halde, adresleri değişen bazı abonelerimiz, hâlâ bize yeni adresleriyle birlikle eski adreslerini ve abone numaralarını bildirmiyorlar. Bu yüzden dergileri kendilerine geç yollanıyor. Zarfın üstünde adres yazılı etiketin kenarındaki ilk, yani üstteki numara abone numarasıdır. Alttaki numara da abonenizin hangi sayıda başlayıp hangi sayıda biteceğini gösterir.

Adres değiştirmek isteyen abone kardeşlerimizin bize eski ve yeni adresleriyle bu numaraları muhakkak bildirmeleri ve ayrıca mektuplarına 50 kuruşluk posta pulu eklemeleri lâzımdır.

Adres değişiklikleri ayın 20 sine kadar bize bildirilirse, o ayın dergisi yeni adrese yollanır. O tarihten sonra yapılan adres değişiklikleri bir sayı sonra başlar.

VİŞNELİ KAYMAKLI DONDURMA

ÖZCAN'ın dayısı, bilirsiniz, mühendistir ve mesleğini pek sever. Ama onun meslek - dışı merakları da vardır: bahçesinde renk renk, çeşit çeşit güller yetiştirir, eli değdikçe resim yapar. Çalışma odasının duvarlarını süsleyen tablolardan ikisi onun kendi eseridir. Bunlardan başka, hiç akla gelmiyecek, fakat hele bu sıcak günlerde pek hoşa gidecek, bir merakı daha vardır: dondurma... İyi yapılmış dondurmaya bayılır, kendisi de pek iyi dondurma yapar. Hele alaturka kaymaklı dondurması, tadını almış olanların söylediklerine göre, emsalsizdir.

Geçenlerde bir gün Özcan dayısında misafirdi. Evin Marmaraya bakan terasında bir masa etrafında, ailece toplanmışlardı. Masanın üstü çiçeklerle bezenmiş, tabaklar, bardaklar ve nefis ince pastalarla donanmıştı. Özcan'ın ortaokulu birincilikle bitirmesi şerefine dayısı bir dondurma ziyafeti veriyordu. Kaymaklı, fıstıklı, vişneli, kayısılı dondurmalar yenilecekti. Bunların hepsini mühendis dayı, ince bir itina ile hazırlamıştı.

Başta Özcan, herkes çok neşeli idi. Şuradan buradan biraz konuştuktan sonra bir müddet yalnız dil ve damaklar sessizce işledi. Arada: «Aman ne güzel!...», «Kaymaklı fevkalâde!...», «Fıstıklı pek nefis olmuş, elinize sağlık!...», «Âfiyet olsun!» gibi sözlerden başka bir şey işitilmedi. Sonra sohbet tekrar canlandı. Mühendisin annesi - Özcan'ın büyük annesi de diyebiliriz - elindeki dışı buğulanmış su bardağını masanın üzerine koyarken: «Şu dondurmayı kim icad ettiyse doğrusu pek büyük bir hayır işlemiş,» yedi. Yengesi, Özcan'a döndü, hafif bir gülümseme ile: «Bunu bilse bilse ortaokul birincisi bilir,» dedikten sonra sordu: «Söyle bakalım, kimmiş bu hayrı işleyen?» Özcan yengesinin bu hafif alayını cevapsız bırakmadı: «Ortaokulda dondurma tarihi okunmuyor,. yengeciğim.» Sonra dayısına baktı ve göz kırparak: «Bunu ancak böyle nefîs dondurmalar yapan dayım bilir,» dedi, «lûtfeder anlatırsa biz de öğreniriz.»

Mühendis, sanki canı sıkılmış gibi, yan gözle yeğenine baktı ve bir kahkaha attı; çok şendi. «Eh, madem ki istiyorsunuz, dinlemeye katlanacaksınız, işte ben de söylüyorum,» dedi ve anlattı:

«Dondurmanın tarihi çok eski zamanlara kadar uzar. İsa'dan asırlarca önce İranda, Mısır'da büyüklerin ve zenginlerin buzlu meyva sularına pek düşkün oldukları o zamanlardan kalmış yazılı kayıtlardan anlaşılıyor. Eski İran'da meyva sularını yumurta biçiminde kalıplarda dondururlar ve bunları, zamanımızda çocukların yaptıkları gibi, yalaya yalaya yerlermiş. Bu hale göre, dondurmayı eski İranlılar icad etmiş sayılabilirler.

Romalılar da buzlu şeyler içmekten pek hoşlanırlardı. İulius Çesar uzun sefer yorgunluklarına bol bol buzlu meyva suları içerek dayanırmış.

Araplar da buzlu içecekleri çok severlerdi. Bugün Avrupa dillerinde sade meyva suları ile yapılan dondurmalara «sorbet» denilir. Bu isim aslında Arapça olmakla beraber en ziyade Türkçede kullanılan şerbet kelimesinden bozmadır.

Eski İranlılar meyva dondurmalarını pek severlerdi.

Meyva dondurmalarını Avrupalıların bizden veya Araplardan öğrenmiş olduklarına bu isim şahittir. Kaymaklı dondurma da bizim kendi buluşumuzdur. Zaten dilimizdeki öz Türkçe «dondurma» sözü de bizim alaturka dondurmalarımızın katıksız «yerli» olduklarının en belirgen alâmetidir.

Fakat alafranga dediğimiz katı dondurmaların XVI ncı asırda İtalya'nın Floransa şehrinde yapılmaya başladığı biliniyor. Hattâ bu türlü dondurmayı ilk defa Bernard Buontalenti adında bir pastacı ustanın yapmış olduğu da anlaşılıyor.

Muhakkak olan şudur ki, o asırda Floransa, Venedik, Napoli, Sicilya'da Palermo gibi büyük İtalyan şehirlerinde birçok usta dondurmacılar vardı ve bunlar daha güzel çeşitler çıkarmak ve dondurmalara daha zarif şekiller verecek süsler icad etmek için birbirleriyle yarış ederlerdi.

Aynı asır içinde dondurma kıralın sarayına girmek yolu ile Fransa'ya da geçti. Aslı İtalyan olan kıraliçe, İtalya'dan iki usta dondurmacı getirterek dondurma yemek âdetini saraya sokmuştu. Saraydan konaklara, oradan büyük kahvehanelere geçerek dondurma Paris'e ve bütün Fransa'ya yayıldı. Ondan sonraki iki asırda bütün Avrupa dondurmayı öğrenmişti.

Dondurma, geçen asırlarda ilkin zenginler, sonraları orta tabaka halk için serinletici, nefis bir ağız tadı idi. XIX uncu asrın sonlarında ve XX nci asırda Amerika'da dondurmacılık fabrika sanayii şeklini alınca dondurma ucuzladı ve az zamanda halkın ve hele çocukların belli başlı ihtiyaçlarından biri oldu. Bugün dünyada yaz, kış en çok dondurma yenilen memleket Birleşik Amerikadır.

Bizde çok eskiden beri

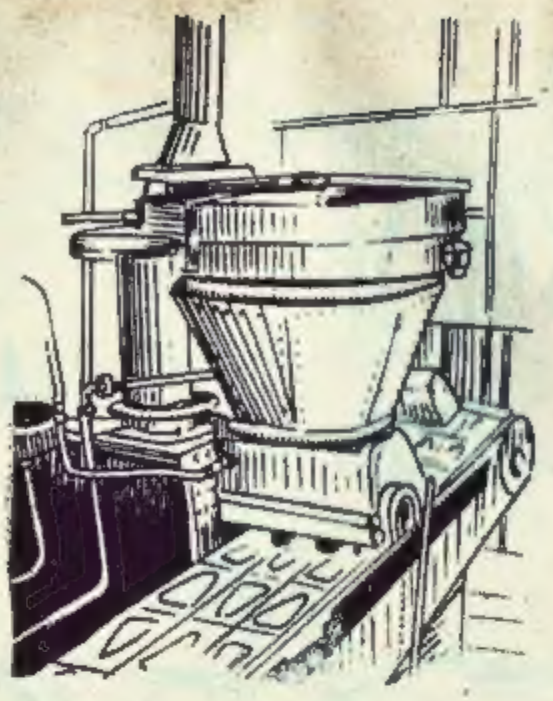

Dondurma Fabrikası

buzlu şerbetler içmek âdetti. Memleketimizde buz fabrikaları bilinmeyen zamanlarda kışın kar kuyularına doldurulan karlar yaz aylarında dondurmacılara satılırdı. Geçen asırlarda padişah sarayına yaz aylarında her gün Bursa'da Ulu Dağdan özel ulaklarla buz yollanırdı. Buz denkleri katırlarla dağdan Mudanya'ya indirilir, oradan en hızlı kayıklarla İstanbul'a, Topkapı Sarayına ulaştırılırdı.

Dondurmacılık bizde, biraz önce de söylediğim gibi, yerli bir sanattır. Yalnız alafranga dondurmacılığın dışarda, her halde İtalya'dan gelmiş olduğu da besbellidir. O sanat o memlekette doğmuştur. Bugün Amerika'da fabrika sanayii halini alan dondurmacılık İtalya'da, pastacılığın bir şubesi olmak üzere, her mânası ile ince ve nefis bir ustalık sanatıdır. Çeşitlilik, yapılış, lezzet, şekil ve güzellik bakımlarından İtalyan dondurmacılığı en önde gelir.»

Özcan'ın dayısı konuşmasını : «İşte dondurmanın kısaca hikâyesi budur,» diye bitirdi.

A. B.

★ ★ ★

KİTAP VE KÖRÜK

Bir apartman içinde daire komşusu idiler. İkisi de okumuş yazmış adamlardı. Biri ötekinden şöyle bir ricada bulundu : Kütüphanesinde gördüğü bir kitabı istiyordu; bir hafta içinde okuyup geri yollıyacaktı. Şu cevabı aldı : Kütüphanesinden dışarıya kitap çıkartmak âdeti değildi. Komşusu isterse gelir, kütüphanede okurdu.

Bir zaman sonra soğuk bir gecede kütüphane sahibinin dairesinde soba yakmak için körük lâzım olmuştu. Hizmetçiyi komşusuna gönderdi. Yarım saate kadar geri vermek üzere körüğünü istedi. Ve şu cevabı aldı : «Körüğü evden dışarı çıkartmak âdetim değildir. Teşrif etsinler burada istedikleri kadar kullansınlar.»

ADALETİN HÜKMÜ

Geçmişte bir gün bir dülger dört katlı bir binanın çatısını tamir ederken ayağı bir şeye takılır, aşağıya düşer. Fakat yere değil, tesadüf bu ya, tam o sırada oradan geçmekte olan bir simitçinin üzerine çöker ve zavallı simitçi tepeden inen bu ağır yükün tesiri altında o anda ölür. Düşene ise hiçbir şey olmaz. Ölenin oğlu mahkemede dâva açar : Mahkeme kaza ile düşen adamın bir suçu olmadığına kanaat getirdiğinden beraatine karar verir. Fakat dâvacı eski zamanlarda âdet olduğu üzere «Kısas» istemekte ısrar ettiği için kadı (yargıç) şu hükmü verir : «Kısas adalete uygun olmak için ölen ne şekilde öldü ise ölüme sebep olan da o şekilde ölmelidir. Eğer mutlaka kısas istiyorsan o dört katlı binanın çatısının altında babanın kazaya uğramış olduğu yere, kazaya sebep olan dâvacıyı durdururuz, sen de çatıya çıkıp üstüne atlarsın. Nasıl kabul ediyor musun ?»

Adam birkaç saniye durup düşündükten sonra dâvasından vaz geçer.

Düşman Kapımıza Dayanmıştı

BİRİNCİ Dünya Savaşı bitmiş, düşmanlar yurdumuzu yer yer işgal etmişlerdi. Ama kölelik nedir bilmeyen Türk milleti vatanı kurtarmak için silâha sarılmıştı. Memleket için için kaynıyordu. Efeler kızanlarını toplayıp dağlara çıkmış, köylerden, şehirlerden genç, ihtiyar herkes Mustafa Kemal'in etrafında toplanmıştı. Babam da bunların arasındaydı.

Evde annem, ben ve kardeşlerim, bir de dedem kalmıştı. Bir işe yaramaz diye onu askere almamışlardı. Dedem çok iyi bir adamdı. Küçük kardeşlerimin her nazını çeker, onları sırtına bindirir, sonra da sahici bir at gibi kişnerdi. Bunu bildiğim halde bazen yanılır, acaba şu bizim emektar Aylâk mı kişniyor diye çayıra bakardım.

Aylâk'ın eskiden adı neymiş şu anda hatırlamıyorum. Miskin miskin çayırda otlarken hepimiz bu ismi ona yakıştırırdık. Halinden yalnız dedem anlardı.

— Bu hayvana işe yaramıyor diye kızıyorsunuz, ama belki onun da size bir faydası dokunur, derdi.

Bir gün kardeşimle kapının önünde oynuyorduk. Ağaçların arasından bir adam göründü. Sağ elinde uzun bir tüfek vardı. Sol eliyle göğsünü tutuyordu. Üstü başı çamurlanmıştı. Yaklaşınca tanıdım.

— Baba! diye bağırdım.

Annem :

— Ah, yaralı, diye ağlamaya başladı.

Göğsü kan içindeydi.

— Ufak bir sıyrık, diyordu. Haberleri götürmeme engel olmaz inşallah.

Hem babama acıyor, hem de onun kahramanlığından gurur duyuyordum. Bir işi üzerine aldı mı sonuna kadar yapmadan içi rahat etmezdi.

Annem :

— Çabuk yatağına yat, dedi. Hatice teyze dün köyden geldi. Hemen yaranı sarsın.

Babam bunu duymamış gibi duruyordu. Sık sık nefes alarak kesik kesik söylendi :

— Kurşun bitti. Beş, altı tane düşman... peşimde... köprüde izimi kaybettiler. Koruya saklandım. Şimdi her halde yoldadırlar. Her an buraya gelebilirler. Haber taşıdığımı öğrenmiş olacaklar.

Babamı zorla yatırdık. Dedem :

— Demin düşmanlar geliyormuş gibi bir his vardı içimde, dedi ve elini şakağına dayayarak düşünmeğe başladı.

Hatice teyze :

— Şimdi şu düşmanları bırakın da biz işimize bakalım, dedi. Bolca sargı bezi hazırlayın. Ben önce kurşunu çıkarıp yarayı temizliyeceğim.

Hatice teyze, babamı kısa zamanda iyileştirecek, yoluna devam edebilmesini sağlıyacaktı. Buna emindim.

Dedem herkesi eve çağır-

Sinirli sinirli bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu. Yüzü sapsarı olmuştu.

— Düşmanlar gelirse ne yapacağız, diye sordum.

Herkes bu soruyu bekliyormuş gibi irkildi. Yalnız babam kendinden geçmiş, hareketsiz yatıyordu. Annemin gözleri korkudan iri iri açılmıştı. Dedem :

— Onu saklamaktan başka çare yok, derken endişesini gizlemeğe çalışıyordu.

Titrek bir sesle :

— Ama nereye saklıyacağız? dedim. Evi de koruyu da arar bulurlar.

Dedem heyecanlıydı.

— Onu burada bırakacağız. Düşmanları eve sokmadan uzaklaştırmak lâzım.

Ben de heyecanlanmıştım, onu dinliyordum.

— Bak oğlum, eğer düşmanlar buradan dereye, oradan da korunun içine doğru giden nal izleri görürlerse Türklerin pusu kurduğunu düşünmezler mi? Göreceksin öyle bir kaçacaklar ki...

— Ama dede, iz bırakmak için o kadar atı nereden bulacağız? Yalnız şu bizim Aylâk var.

— İyi ya!

Gülmemek için kendimi zor tuttum.

— Anlaştık dede, dedim. Aylâk'a binerek yoldan dereye inerim. Sonra korudan gelirim ki, izlerin hepsi dere tarafına dönsün. Defalarca böyle gidip gelirsem sonunda bir sürü nal izi yolda kalır.

Dedem :

— Ben karşıdaki ağaçların arkasına saklanacağım. Eğer eve girecek gibi olurlarsa kapının yanına astığım şu teneke leğeni bir tempo tutturarak çalarsın.

★

Aylak'la yaptığım işi bitirince onu korunun uzak bir köşesine bağladım. Tam eve gireceğim sırada nal sesleri duydum. Annem, babamın bulunduğu odanın perdelerini indirmişti.

At üstünde üç düşman askeri yaklaştı. Bir tanesi Türkçe biliyordu.

— Buradan bir adam geçti mi? diye sordu.

Saf saf yüzüne bakıp cevap vermedim. Aralarında anlamadığım bir dille bir şeyler konuştular. Sonra bizim kapıya doğru ilerlediler. Annem kucağında küçük kardeşimle dışarı çıktı.

— Ne istiyorsunuz? diye sordu.

— Bir haini arıyoruz. Eve bakacağız.

— Burada yok. Ne hakla bizim evimize gireceksiniz.

Düşman askeri sert bir sesle:

— İşgal altında olduğunuzu unutuyorsunuz galiba? diye bağırdı. Annemi kolundan tutup kapının önünden çekmek istedi.

Hemen ileri atıldım :

— Eğer ona dokunursanız, şimdi...

Sanki söylememem gereken bir şeyi ağzımdan kaçırmışım gibi sıkıntılı bir tavırla susarak dereye giden nal izlerine bir göz attım. Ellerimi uğuşturup önüme bakıyordum. Annemin yüzü kızarmıştı.

Askerler yine aralarında konuştular. Bizimle konuşan asker :

— Bu izler de ne oluyor? diye sordu. Yakınlarda hiç at görmedik.

Başımızı önümüze eğdik ve cevap vermedik. Adam devam etti :

— Her neyse, Türk efeleri bile olsa onlar çoktan gitmişlerdir. Çekil kapıdan.

Bu son sözleri duyunca dedemin tenbih ettiği gibi leğeni tempoyla çalmağa başladım. O anda korudan acı acı bir at kişnemesi geldi. Ansızın atın burnu sıkıştırılmış gibi ses kesildi.

Düşmanlar yerlerinden sıçradılar. Acele bir şeyler konuşarak dört nala uzaklaştılar.

★

Dedem eve döndüğü zaman babam biraz kendine gelmişti. Hatice teyze :

— Kanı durdurduk, dedi.

Babam dedeme bakarak :

— Kaçtılar değil mi? diye sordu.

— Hem de nasıl!... Koruda bir tabur asker var sanmışlardır.

Dedem bastonuna dayanmış, kahkahalarla gülüyordu.

— Dede, hiç bu kadar güzel kişnememiştin, dedim.

— Ama sesi birdenbire kesmek için burnumu o kadar sıkmışım ki, hâlâ acıyor.

Dedemi o zamana kadar yaşlı ve beceriksiz bir insan olarak kabul ettiğim için kendimden utanıyordum.

— Sen gittikçe akıllanıyorsun dedeciğim, dedim.

Bana göz kırparak bir kahkaha attı.

Anlatan : Semra ÖZİN

★ ★ ★

Doğan Kardeş'i seviyorsanız ona abone olun. Yapı ve Kredi Bankası'nın bütün şubelerinde Doğan Kardeş'e ucuz - yıllık 10 liraya - abone olabilirsiniz.

Halk Oyunları Bayramı

Yapı ve Kredi Bankası'nın bir kültür hizmeti olarak kurduğu «Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi»nin Üçüncü Halk Oyunları Bayramı 27 Haziran - 7 Temmuz arasında, İstanbulda Açık Hava Tiyatrosunda yapılmıştır. Kars, Antalya, Van, Muğla, Kastamonu, Bodrum, Silifke, Eğin, Kırklareli, Antalya'nın Koyunlar köyü ve Burdur'un Aziziye köyünden gelen yüz elliye yakın kadınlı, erkekli halk sanatçılarının katıldığı Bayram çok güzel ve neşeli geçmiş, ekipler büyük başarı elde etmişlerdir.

Yukarıdaki resimde gördüğünüz Burdur'un Aziziye köyü ekibinde boğaz havaları söyliyen iki küçük çocuk pek beğenildi. Aşağıda Silifkeliler sık sık alkışlanan Keklik oyununu oynuyorlar.

On lira için

İSTANBULDAKİ büyük mağazalardan birinin müdürü, masasının başında sıkıntıdan ne yapacağını bilemiyordu. Hava sıcak mı sıcaktı.

O sırada kapı açıldı. Önce tezgâhtar Meliha Hanım göründü, yanında yaşlı ve asabi bir hanım vardı. Müşteri olduğu anlaşılıyordu. Onun da yanında iki çocuk vardı. Biri sekiz yaşlarında bir oğlan, diğeri de üç yaşlarında bir kız çocuğuydu.

Yaşlı kadın içeri girer girmez :

— Bu çocuk, on liramı çaldı, dedi.

— Nereden biliyorsunuz?

— Para elindeyken yakaladım.

— Siz alırken gördünüz mü Meliha Hanım?

— Hayır, görmedim.

— O halde nasıl oldu efendim, anlatır mısınız?

— Bir çorap almıştım. Parasını vermek üzere veznedye gittim. On lirayı kasaya bıraktım. Sonra nasıl oldu bilmem, başka tarafa bakıyordum. Bir de döndüm ki para yok. Aynı anda parayı bu çocuğun elinde gördüm.

Mağazanın müdürü soğukkanlı ve olgun bir adamdı. Çocuğa baktı. Son derece üzülmüş olduğu belliydi.

— Kaç yaşındasın oğlum, diye sordu.

— Sekiz.

— Peki yanındaki bu küçük kız kim?

— Kardeşim. Üç yaşında.

— Neden bu parayı aldın?

— Bilmiyorum.

Müdür içini çekti. Çocuk çok üzgündü. Küçük kız ise bütün bu olup bitenlerden hiçbir şey anlamıyor, etrafına bakınıp duruyordu.

— Mağazaya niçin girmiştin?

— Oyuncak trenleri seyretmek için.

Parasının çalındığını iddia eden müşteri atıldı :

— Yalan ! Bakın size söyliyeyim. Asla dâvamdan vaz geçmem. Suçlu cezasını çekmelidir.

Mağaza müdürü müşterilerin bu gibi lâflarına alışık olduğu için soğukkanlılığını bozmuyordu.

Zaten çocukta da hırsız hali yoktu. Müdür biraz düşündükten sonra :

— Olayın geçtiği yere gidelim, bakalım, dedi.

Hep beraber çıktılar. Çocuk kızkardeşinin elini hiç bırakmıyordu. Her şeyden önce onun başına bir şey gelmesinden endişe ediyor gibi bir hali vardı.

Veznenin önüne geldikleri zaman müdür :

— Parayı nereye koymuştunuz? diye sordu.

— İşte şuraya, veznenin önüne.

Mağazanın içi de iyice sıcaktı. Bütün müşteriler ve tezgâhtarlar ter döküyordu. Allahtan veznenin arkasına konmuş büyük bir vantilâtör müdürün pek hoşuna gitti. Vantilâtörün rüzgârı yüzüne çarptıkça ferahlıyordu.

— Şimdi şu on lirayı alın.

Böyle söyliyerek cebinden bir on lira çıkardı.

— Nereye koymuştunuz?

— İşte buraya.

Kadın parayı veznenin önüne koydu.

— Peki parayı koyduktan sonra ne yaptınız?

— Şu tarafa doğru iki adım attım, sonra geri döndüm.

— Öyle mi oğlum?

Mehmet Ali & Akşamsefası

— Evet efendim.

Vantilâtörün rüzgârı vezneye konan parayı kıpırdatmaya başlamıştı.

— İki adım atın ve geri dönün.

Şikâyetçi kadın müdürün dediğini yaptı. Tam o sırada vantilâtörün rüzgârı da olanca hızıyla paraya çarptı.

Kâğıt para kıpırdadı, sonra uçup yere düştü.

Küçük kız âni bir hareketle eğildi, yerdeki parayı aldı ve ağabeysinin avucuna sıkıştırdı.

Çocuk bir anda müthiş bir korku geçirdi. Dehşetle müdüre baktı. Fakat onun yüzündeki şefkatli ifadeyi görünce korkusu dağılır gibi oldu.

Müdür yumuşak bir sesle çocuğa :

— Biraz önce de sen parayı vezneden almamıştın değil mi? diye sordu.

Çocuk bir an korkudan cevap veremedi. Yutkundu. Sonra :

— Evet, ben almadım, diye titrek bir sesle cevap verdi.

— Kardeşin alıp sana verdi, değil mi?

Çocuk ağlamaklı bir halde başıyla «evet» işareti yaptı. Sonra başını eğdi. Artık gözyaşlarını tutamıyordu. Ağlamaya başladı.

Müdür, cebinden mendilini çıkararak çocuğun yüzünü sildi. Sonra :

— Peki, öyleyse neden sen aldığını söyledin?

Çocuk içini çekti. Müdüre baktı. Sonra elini sıkı sıkı tutan kızkardeşine baktı ve:

— Çünkü, dedi, o... o, benim kardeşim...

Sonra yine hıçkırmaya başladı. Bu birkaç kelimeyle her şeyi anlatmış oluyordu.

Müdür rahat bir nefes aldı, sonra müşteriye dönerek :

— Gözünüzle gördünüz, dedi, vantilâtör parayı uçurmuş, küçük kız da aynı anda alıp ağabeysine vermiş... Mesele bu. Siz döndüğünüz anda parayı onun elinde gördünüz.

Sesinde azarlar gibi bir hal vardı.

Sonra tezgâhtar Meliha Hanıma dönerek :

— Çocukları trenlerin bulunduğu yere götürün, sonra da benim tarafımdan bir dondurma ısmarlayın, dedi; bugün hava pek sıcak!...

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Koleksiyoncular Kulübü

Karagözcük — Babacığım, bizim mahalle çocukları aramızda bir kulüp kurduk.

Karagöz — Bıktım usandım sizin bu futbolünüzden.. Başka yapacak işiniz kalmadı mı?

Karagözcük — Aman babacığım, hemen kızma böyle. Biz futbol kulübü kurmadık ki...

Karagöz — Ya ne kulübü kurdunuz?

Karagözcük — Koleksiyoncular Kulübü kurduk.

Karagöz — O da nesi?

Karagözcük — Mahallemizde birçok merak sahibi çocuk var.

Karagöz — Ne merakı, Allah korusun?

Karagözcük — Öyle insanı üzen merak değil...

Karagöz — Ya nasıl merak?

Karagözcük — Üzerine düşüp merak sardığı şeylerin koleksiyonunu yapanlar var ya, işte öyle merak.

Karagöz — Haaa, anladım... Pul koleksiyonu filân gibi desene...

Karagözcük — Evet, evet, öyle... Ama görsen ne çok merak çeşidi varmış. Biz bile şaştık kaldık. Arkadaşlar bir araya gelince, hepimizin merakları bir bir meydana çıktı. Meselâ babacığım, bazı çocuklar deniz kabukları topluyorlar. Aman görülecek şey, neler varmış neler şu denizde... Renk renk, biçim biçim deniz kabukları. İşte buna merak saranlar bir araya geliyorlar, birbirlerinin koleksiyonuna bakıyorlar, çift olanları değiş tokuş ediyorlar.

Karagöz — Pulcular da öyle yapar ya...

Karagözcük — Evet babacığım, tıpkı öyle... Aramızda yaprak koleksiyoncuları da var... Aman görme, ne yapraklar, ne yapraklar... Sonra böcek koleksiyoncuları da başka âlem.

Karagöz — Ben de küçükken kelebek koleksiyonu yapmıştım.

Güzel Sözler

★ **Kolay gibi görünen her iş başlangıçta zahmetli olmuştur.**

★ **Boş zamanlarını faydalı olarak kullanmasını bilmeyenler, açık kalmış musluklara benzerler.**

★ **Sen işini methetme, bırak da işin seni methetsin.**

★ **Sabırlı olan sonunda daima kazanır.**

★ **İşleri tesadüfe bırakmak budalalık, tesadüflerden faydalanmak ise akıllılıktır.**

★ **Yabancıların vatanına saygı göster, kendi vatanına tap.**

★ **Hiddetle geçen her dakika boşuna harcanmış zamandır.**

★ **Kendine güvenen kıskanmaz.**

Karagözcük — Evet, kelebek koleksiyoncuları da var aramızda. Tabiî pulcular da eksik değil.

Karagöz — Daha başka?...

Karagözcük — Kitap koleksiyoncuları, maden koleksiyoncuları da var. En meraklısı bayrak koleksiyoncuları. Bunlar dünyanın dört bucağına mektup yazıyorlar. Her memleket bayraklarından birer küçük örnek getirtiyorlar. Galatasaray Lisesinde açılan Milletlerarası Bebek Sergisini görenler şimdi de bebek koleksiyonculuğuna heveslendiler.

Karagöz — Desenize siz bir merak sergisi açabilirsiniz.

Karagözcük — Vallahi açabiliriz babacığım. Öyle sergi bir açsak, ne kadar çok seyirci toplarız, şaşar da kalırsın.

★

Okunacak Bir Kitap

Doğan Kardeş yayınları arasında yeni çıkan «Dünyanın Dört Bucağından Dostlar» adlı kitabı okudunuz mu? Bütün dillere çevrilen ve dünyanın en çok okunan kitapları arasında yer alan bu kitabı küçük, büyük okuyup da beğenip sevmeyen yoktur.

«Dünyanın Dört Bucağından Dostlar» en güzel tatil hediyesidir. İyi kâğıtlı, resimli, renkli kapak, temiz baskılı, bez cildli bu mükemmel eseri bütün kardeşlerimize tavsiye ederiz.

BİR KUTRA BATMIŞTI

DENİZ motoru son derece hızlı gidiyordu. İki çocuğun heyecandan nefesleri kesilmiş, oturdukları yere sımsıkı tutunmuşlardı.

Erdal öne doğru eğilerek :

— Motorun idaresini birazcık bana bırakır mısınız, diye sordu.

Motoru kullanan adam başını sallayarak :

— Bunu sıkı tutmak çok zor, diye bağırdı

Gürültü çok fazlaydı. Uzun uzadıya konuşulmuyordu.

Biraz sonra durdular. Erdal motoru kullanmak için tekrar izin istedi.

— Yarın yine geleceğiz, dedi. Ne olur dümeni birkaç dakika için biz kullanalım.

— Bunu yapamam, ama motorun nasıl çalıştığını size gösterebilirim

Erdal'la arkadaşı Mete böylece motor kullanmayı öğrendiler. Saatte 30 mil yapıyordu. Günler geçtikçe kaptanın çocuklara güveni çoğaldı, dümeni onlara vermeğe başladı.

Erdal bunu heyecanla babasına haber verdi.

Ah, babacığım, diyordu. Motor kullanmak ne kadar zevkli bir şey bilemezsiniz

Babası gülerek cevap verdi :

Biliyorum yavrum. Bugün akşam üstü ben de motor kullandım. Hem de o kadar hızlı gidiyordu ki... Siz yokken eski bir arkadaşıma rastladım. Kaptan olmuş. Motor onundu. İsmi de «Deniz Kurdu». Yarın Mete'lerle beraber bu motorla gezmeğe gideceğiz.

Çocuklar sevinçlerinden zıp zıp zıplıyorlardı. Mete :

— Her halde rüya görüyorum Erdal. Sakın beni uyandırma, diyordu.

Ertesi sabah iki arkadaş erkenden kalkarak kendi kullandıkları deniz motoruna gittiler. Dostlarına :

— Biz bugün «Deniz Kurdu» ile uzun bir gezme yapacağız. Onun için size gelemiyeceğiz, dediler.

Adam «Deniz Kurdu» ismini duyunca şaşkınlığını gizliyemedi.

– Ooo, çok güzel, sahi mi? Onun limandaki en yollu deniz motoru olduğunu söylüyorlar. İşte karşıda duruyor. Görüyor musunuz? Bu çeşit motorların idaresi benimkinden daha kolaydır. Kullanırsanız göreceksiniz

Bu son sözler çocukları bir hayli heveslendirmişti, ama Erdal'ın babası bir türlü buna izin vermiyordu.

— Sakın arkadaşıma söylemeğe kalkmayın, dıyordu. Belki hatırınızı kıramaz, izin verir ama, ne de olsa siz da-

ÇALMADIKLARI İÇİN

Çobanın birine, «Kaç yaşındasın?» diye sormuşlar.

— Vallahi bilmem, demiş.

— Hiç insan yaşını bilmez mi?

— Ben çalmasınlar diye koyunlarımı, paramı sayarım. Ama yaşımı çalmadıkları için saymağa lüzum görmedim.

«KARARSIZ»

Annesi Yurdagül'e :

— Kızım, dedi, takvime bak bakalım. Yarın hava nasıl olacak?

Yurdagül takvime baktı, sonra :

— Anneciğim, daha henüz karar verilmemiş. «Kararsız» yazılı diye cevap verdi.

---

ha çocuksunuz. Bir aksilik çıkar, kaza yaparsanız, motoru kullanmanıza engel olmadığım için kendimi affedemem.

Gezinti çok güzel geçiyordu. Körfezin içindeki küçük bir adaya çıktılar. Orada hep beraber denize gireceklerdi. Büyükler mayolarını giymek için uzaklaştılar. Mete ile Erdal'ın şortları zaten üzerlerindeydi. Denize girmek için diğerlerinin gelmesini bekliyorlardı.

Mete Deniz Kurduna bakarak :

— Ne olurdu şu motoru... derken birden sözünü yarıda kesti.

Heyecanla Erdal'ın kolunu yakaladı :

— Şuraya bak, bir şey devrilmiş.

Uzakta gerçekten ters dönmüş büyük bir kotra vardı. Beş, altı kişi buha tutunmaya çalışıyor, birkaç kişi de açıkta çabalıyordu. Çocuklar avazları çıktığı kadar «İmdat!» diye bağırdılar, ama seslerini kimseye duyuramadılar. Mete :

— Boşu boşuna bağırmıyalım, yapılacak bir tek şey var, diyerek başı ile Deniz Kurdunu işaret etti.

— Ama nasıl olur?

— Pekâlâ olur. Bırakalım da orada boğulsunlar mı? Baksana tekne gittikçe suya batıyor.

Birkaç dakika sonra motorun gürültüsü ortalığın sessizliğini bozdu. Erdal dümendeydi. Mete ise el sallıyarak denizdekilere biraz daha dayanmaları için cesaret veriyordu. Az sonra arkadaşının kulağına eğilerek :

— Kotra nasıl battı acaba, diye sordu.

Erdal :

— Şimdi onu merak etmenin sırası değil, dedi. Herkes canıyla uğraşıyor. Sonra ilâve etti :

— Biraz solumuza düştü. Eyvah, dümeni çeviremiyorum!

— Çabuk motoru kapa. Bu işi bana bırak.

Erdal arkadaşının söylediğini yaptı. Motor durur durmaz göz açıp kapamaya vakıt kalmadan Mete arka taraftan suya atladı.

Erdal korkudan nefes bile alamıyordu. Arkadaşı suyun üstüne çıkıncaya kadar aradan dakikalar geçmiş gibi geldi.

Mete motora tırmanırken şunları söyledi :

— Tamam, oldu. Dümene yosunlar dolanmıştı.

Çabucak kaza yerine geldiler. Tam zamanında yetişmişlerdi. Kadınların takatı kalmamış, neredeyse kendilerini denizin dibine bırakacaklardı. Denizdeki insanların hepsini motora aldılar. Dönüşte Erdal dümeni arkadaşına verdi.

— Biraz da sen kullan Mete, dedi. Bu fırsat bir daha eline geçmez.

Batan kotradakilerden biri söze karıştı :

— Sen Erdal'ın sözüne bakma Mete. Elinize çok fırsatlar geçecek. Tabii bu kadar açıkgöz, yardımsever çocuklar olduğunuz için. Benim de Deniz Kurduna benzer bir motorum var, ama yıldırım gibi gider. Onu sizin emrinize vereceğim. İstediğiniz zaman biner gezersiniz.

Erdal'ın babası ile Deniz Kurdunun sahibi olan arkadaşı, çocuklar motoru habersiz aldığı için kızmak şöyle dursun, onları defalarca tebrik ettiler. Kurtarılanlar ise nasıl teşekkür edeceklerini bilemiyorlardı.

Yaz tatili o günden sonra Erdal'la Mete'ye bir rüya gibi geldi.

****

KARDEŞLERİMİZDEN ŞİİRLER

ÖĞRETMENİM

Okumayı, yazmayı sen öğrettin
Sevgili öğretmenim.
Seni hem sayar, hem severim,
Her sözünü dinlerim.
Tatilde özlerim,
Sınıfta beklerim.
Bizi yalnız bırakma
Sevgili öğretmenim.

Sevim Aydağ

MAYMUN

Maymun, maymun
Hey maymun
Ne bulursan
Cup diye ağzına atarsın
Bana bir şey bırakmazsın.

Yavuz Taran

AY ÇİÇEĞİ

Ay çiçeği bostanda
Güneşin altında
Rüzgârda sallanıyor
Bir o tarafa
Bir bu tarafa.
Hayatından memnun
Duruyor bostanda
Neşeli neşeli
Şarkı söylüyor.

Yıldırım SÖZEN

ŞEKERCİKLE

AYŞE teyze kanaryasına Şekercik adını vermişti. Ona çok iyi bakıyordu. Bir gün hava alsın diye kafesini bir ağacın dalına astı. Şekercik, o zamana kadar evden dışarıya çıkmamıştı. Bahçe çok hoşuna gitti.

— Dünya ne kadar güzelmiş meğer. Yere yeşil bir halı sermişler, tavanı da maviye boyamışlar, diyerek neşe içinde ötmeye başladı.

Birden yanıbaşında alaycı bir ses duydu :

— Neler saçmalıyorsun şaşkın kanarya.

Şekercik, kafesinin asıldığı dalda kendisi kadar küçük bir kuş gördü. Tüyleri altın gibi parlıyordu. Başının tepesinde ve kanatlarında da siyah tüyler vardı. Kuş alaylarına devam etti :

— Aman dünya ne güzelmiş! İyi ki söyledin. Tabiî ben de senin gibi küçücük bir kafese kapatılıp ömrümü dört duvar arasında geçirseydim, bir kere bahçeye çıkmakla böyle şaşkına dönerdim.

Şekercık merakla :

— Sen başka yerler de mi gördün? diye sordu.

— Tabiî, istersen sen de gel benimle. Dünyanın ne kadar güzel olduğunu o zaman anlarsın.

Şekercik dünyayı çok merak ediyordu ama, rahat evini bırakıp bir yabancı ile maceraya atılmaktan çekiniyordu. Üstelik kafesinin kapısı her zaman kapalıydı. Yabancı kuş bunu da düşünmüştü.

— Bak Şekercik, dedi, şu iki telın arası çok açılmış. Oradan geçmeye çalışsana.

Şekercık çok sıkıştı, canı yandı ama, sonunda kafesten kurtuldu.

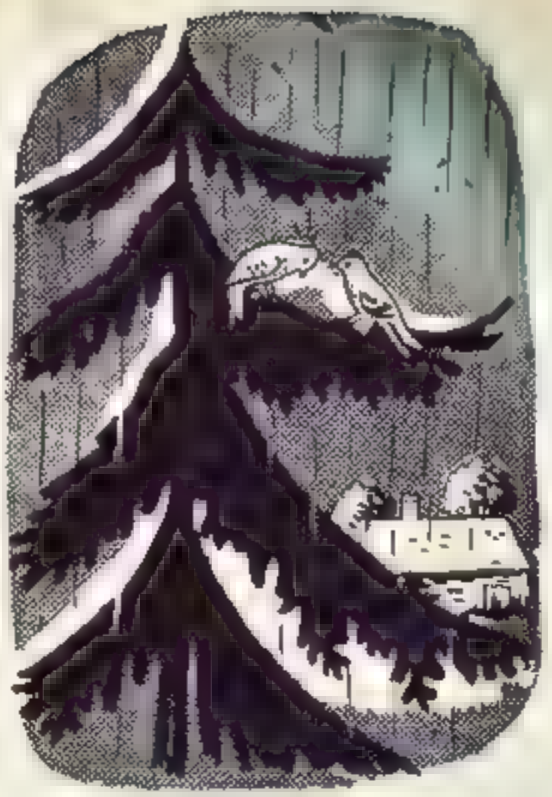

Arkadaşı evcil bir kuş olmadığı için adı yoktu. Şekercık sapsarı tüylerine bakarak ona Altıntüy demeğe karar verdi.

İki kuş, yanyana yemyeşil ağaçlar, çimenler üstünde uçuyorlardı. Şekercik açık havada diğer kuşlar kadar güzel uçabildiğini görünce pek sevindi.

Dinlenmek için bir çamın tepesine kondular. Kanaryanın kalbi hızlı hızlı çarpıyordu. Arkadaşı uçmaya alışık olduğu için o kadar yorulmamıştı.

— Acıktın mı Şekercik,

ALTINTÜY

diyerek bir tırtıl buldu.

Kanarya tırtılı yerken içi gıcıklandı. Tuhaf, acı bir tadı vardı.

Ben hep kuş yemi yerdim ama, şimdi tohumla da karnımı doyurabilirim, dedi.

— Bu mevsimde tohum bulmak çok zor. Belki etli bir çekirge yakalarız.

Bunu duyunca kanaryanın midesi bulanmaya başladı. Altıntüy ise :

— Uzun uçuşlara dayanmak için kuvvetli şeyler yemelisin, diye öğüt veriyordu.

Birden tepelerine iri iri yağmur damlaları düşmeğe başladı. Bunlar gittikçe sıklaştı. Şekercik korkmuştu. Altıntüy hiç istifini bozmadan :

— Yağmur yağıyor, dedi.

— Yağmur ne kadar soğukmuş. Hoşuma gıtmedi. Dalların altına sığınsak.

— Olur. Yalnız kedilere çok dikkat edelim. Biz konuşurken nereden çıktıklarını belki göremeyiz.

Şekercik çam ağacının altında bir köşeye büzülmüş

Biliyor muydunuz ?

DEMİR NİÇİN PASLANIR?

Suyun ve havadaki oksijenin tesiriyle demir oksitlenerek kırmızımtrak bir renk alır. Buna pas denir. Aynı sebeplerden diğer metaller de oksitlenir. Ama bunların pası ekseriyetle açık renkli olur.

★

SABUN KİRLERİ NASIL TEMİZLER?

Kir kumaşa, cilde veya diğer şeylere çeşitli yağlarla yapışmıştır. Sabun kimyasal özelliği ile bu yağları eritir. Kir de böylece akar gider.

★

VİTAMİNLERİN ÖNEMİ NEDİR?

Vitaminlerin faydası çoktur. Yediğimiz şeylerde az miktarda bulunurlar. Vitaminler vücuda doğrudan doğruya enerji sağlamazlar. Fakat beslenme ile alınan enerjinin kullanılacak bir hale gelmesine yardım ederler.

AMPUL NASIL YANAR?

Ampulün içindeki filaman adı verilen ince tellerden elektrik akımı geçer. Filaman kızar ve ışık verir.

★

ELEKTRİK SÜPÜRGESİ NASIL ÇALIŞIR?

Elektrikli bir pervane makinanın içindeki havayı dışarıya atar. Böylece içerde bir boşluk kalır. Boşluğu doldurmak için hava hızla içeriye girer ve beraberinde tozları da sürükler. Tozlar maknanın içindeki torbanın kenarlarına yapışır.

★

ÇEKİÇLERİN SAPLARI NEDEN ÇOK UZUN YAPILMAZ?

Uzun sap kaldıraç gibi iş görür. Yani sap uzadıkça çekici daha uzaktan ve daha fazla kuvvet sarfederek sallamak gerekir.

soğuktan tir tir titriyordu. Karnı açtı. Şimdi evi kimbilir ne kadar sıcaktı. Yemliği ağzına kadar doluydu herhalde. Henüz mevsim yazdı. Kışın karlar altında ne yapacaktı. Bunu Altıntüy'e sordu.

— O zaman çok eğleniriz. Güneye, sıcak memleketlere gideriz.

— Kim götürüyor sizi?

— Kim mi götürüyor? Ah şekerim, bunu da mı bilmiyorsun? Dur daha neler öğreneceksin. Güneye giderken kendi kendimize uçarız. Bazı kuşlar sürüler halinde toplanırlar. Bugün uçtuğumuzdan çok, çok fazla. uçarız.

Artık, Şekercik kararını vermişti. O, uzun uçuşlara dayanamazdı. Daha o gün evinden ayrıldığı halde ne kadar yorulmuştu. Altıntüy'e :

— Beni eve götürür müsün kardeşim, diye yalvardı.

Yağmur dinmişti. İki kuş bahçeye geldikleri zaman güneş batmak üzereydi.

Ayşe teyze, kanaryası belki de geri döner diye kafesin kapısını açık bırakmıştı. Şekercik içeri girince doğruca yemliğin başına uçtu. Sonra karnını doyurması için arkadaşını kafese davet etti.

Altıntüy bu kadar çok kuş yemine dayanamazdı tabiî.

Birden kapı kapanmasın mı? Altıntüy de içerde kalmıştı. Ayşe teyze kanaryasının, hiç görmediği güzel bir kuşla geri döndüğünü görünce çok sevindi. Ama zavallı kuş üzüntüsünden neredeyse ölecekti. Kafesin orasına burasına vurmaktan, çırpınmaktan kanatlarındaki tüyler yolundu. Şekercik'e yol gösteren akıllı kuşun bu olduğunu anlamaya imkân yoktu.

Kanarya onu yatıştırmaya uğraştı ama, hiçbir şey dinlemiyordu. Gece kafesi içeriye aldılar. Elektrik sönünceye kadar çırpındı, durdu. Sonra da rahat rahat tüneyip uyuyacağına kafesin dibine büzüldü kaldı.

Ayşe teyze kötü kalpli bir kadın değildi. Kuşun haline acımıştı. Ertesi sabah onu serbest bıraktı. Şekercik merakla arkadaşına bakıyordu. Kafesten kurtulunca bir dala konmuş, silkinerek tüylerini düzeltmiş, sonra da uçup gitmişti. Acaba kendisini görmek için bir gün geri dönecek miydi? Yoksa bir daha bahçeye bile giremiyecek kadar korkmuş muydu?

Şekercik evine ve rahatına kavuşmuştu ama, konuşkan arkadaşını özlemişti. O da Şekercik'i unutmadı. Üç gün sonra geldi. Eskisi gibi alaycıydı.

—Merhaba kardeşim, dedi. Besili bir tırtıl ister misin?

— Teşekkür ederim. Dur da ben sana yem vereyim.

Gagasiyle yem tanelerini birer birer arkadaşına uzatıyordu. Şimdi her ikisi de memnundu.

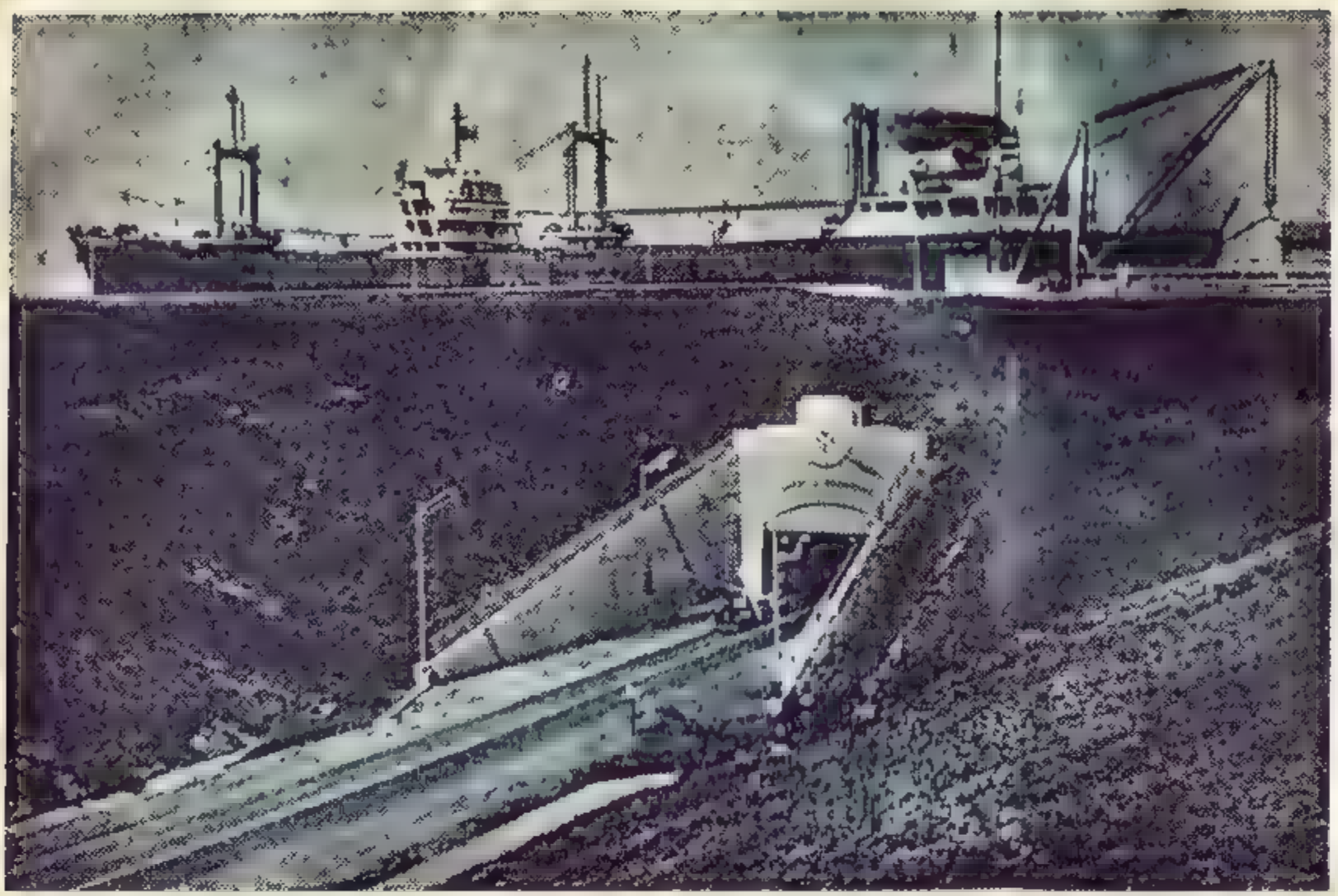

Üstte tarlalar arasında kanaldan 1500 tonluk vapur geçerken, altta tünelde trenler işliyor.

Yeni Bir Fen Harikası

St. Lawrence Su Geçidi

DÜNYA, Süveyş ve Panama kanallarından sonra bir büyük su geçidi daha kazandı: St. Lawrence (sent lorens okunur). Yeni geçit ötekilerden pek başkadır. Süveyş ile Panama, büyük denizleri birleştiren kanallardır; St. Lawrence ise büyük bir okyanustan koca bir kıtanın ,ortasındaki tatlı su göllerine büyük deniz gemileri için açılmış su geçididir. Süveyş Kanalının uzunluğu 167 Km., Panama'nın boyu 80 Km. kadardır. Yeni geçidin uzunluğu ise, St. Lawrence Nehrinin büyük denize kavuştuğu yerden kıta ortasında büyük göllere kadar 1197 Km. dir. Süveyş Kanalı dümdüz bir geçittir, Panama'nın iki ucu arasında 25 metre yükseklik farkı vardır; gemiler bu yüksekliği aşabilmek veya ondan inebilmek için arada iki havuzdan geçmek zorundadırlar. St. Lawrence Geçidinde göller arasında altı ve göllerle deniz arasında 175 metre yükseklik farkı bulunduğu için gemiler bu geçitte 33 havuzdan geçerek bu farkı aşarlar.

İşçilerin «centilmeni»

Yeni geçit ancak ilim ve tekniğin zamanımızda erdiği yüksek gelişme sayesinde, birinci sınıf mühendis ve uzmanların ve on binlerce işçinin çalışmasiyle sekiz yılda meydana gelebilmiş pek büyük bir teknik ve mühendislik eseridir. - Kullanılan makinaların kuvveti hakkında bir fikir vermek için sizi «Centilmen» ile tanıştıralım: işçilerin «Centilmen» adını verdikleri bu makina İstanbul caddelerinin açılmasında işlediğini gördüğümüz büyük kazıcı makinaların birkaç misli büyüklük ve kudrette bir «tarak» makinasıdır. Ağırlığı 650 ton olan ve bir kamyon gibi hareket edebilen bu makina, kazma kepçesinin bir kavrayışı ile, 48 saniyede, tam 20 ton toprağı yerden söküp kaldırmakta, 24 saatte yarım dönümlük bir alanı iki metre derinlikte bir çukur haline getirmektedir.

Büyük göller

St. Lawrence Geçidinin önemini iyice anlamak için Kuzey Amerika haritasına

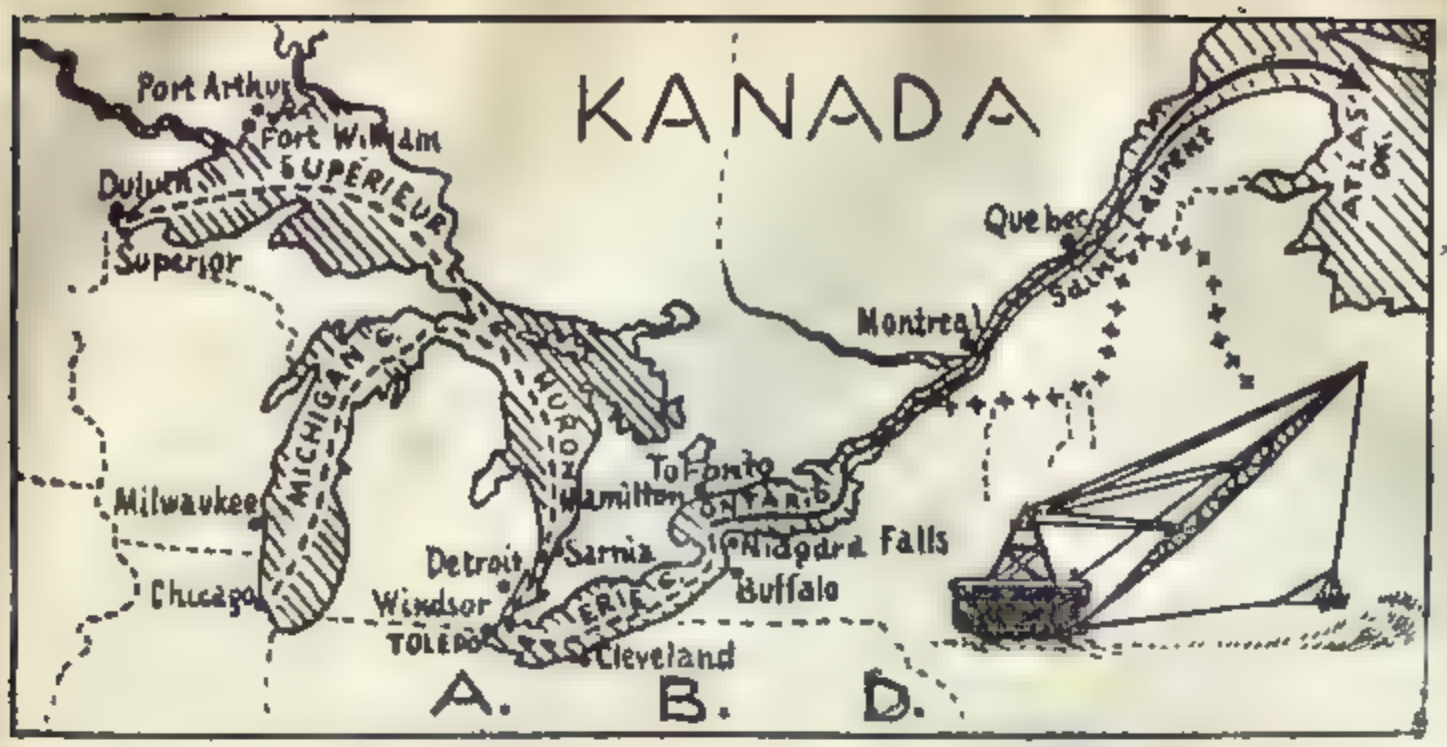

St. Lawrence su geçidi.

bakmak lâzımdır. Haritada Kanada ile Birleşik Amerika arasında geniş bir yer tutan beş tatlı su gölü görülür. Bunlara Büyük Göller denir. Sıfat haklıdır, çünkü bunların en küçüğü bizim Marmaradan hayli büyüktür. Hepsinin birden yüz ölçüleri de Karadenizin yarısından ve Türkiye topraklarının üçte birinden ziyadedir. Göllerde büyük gemiler işler. Kanada tarafında hudutsuz buğday tarlaları, başta demir cevheri olarak tükenmez maden kaynakları ve sanayi ve ticaret merkezleri; Birleşik Amerika tarafında büyük sanayi ve ticaret merkezleri ve her iki memleketin göller sahilinde liman şehirleri vardır. Göllerin suları dar ve çağlayışlı mecralardan geçerek birinden ötekine ve nihayet Ontario Gölünden St. Lawrence Nehrine dökülür, daha doğrusu bu nehri vücuda getirir ve böylece Atlas Okyanusuna kavuşur. Dünyanın en büyük çavlanı sayılan meşhur Niyagara bu göllerden Erie'nin sularını 54 metre yukardan Ontarioya dökmektedir.

Açık denizden göllere

St. Lawrence, derin ve çok geniş bir nehirdir. Ağız taraflarında bir sahilden öbür sahil görünmez. O kadar geniştir. Büyük deniz gemileri bu nehirden içerlere, Montreal şehrine kadar giderler. Daha ileriye geçemezlerdi. İşte yeni su geçidi, nehrin Montreal'den yukarı kısmı ile göller arasında açılmıştır. Nehir genişletilmiş, yeni mecralar açılmış, muazzam barajlar, havuzlar inşa edilmiş ve böylece en içerde ve denizden 184 metre yükseklikte Superior ve Michigan göllerine kadar 15 tonluk büyük deniz gemileri için bu büyük su geçidi meydana getirilmiştir. Artık Avrupa limanlarından yüklenen gemiler bu yoldan geçerek Chicago, Port Arthur gibi göl limanlarında yüklerini boşaltacak, oralardan aldıkları yükleri Avrupa limanlarına götürebilecektir.

İyi komşuluk

Bugünün en büyük fen ve teknik harikası, insan kudretinin en mehabetli eseri olan St. Lawrence su geçidi, pek tabiîdir ki, yüzlerce milyon dolâra mal olmuştur. Geçit, Kanada ile Birleşik Amerika'nın iki iyi komşu olarak birlikte çalışmalariyle vücuda gelmiştir, fakat bundan en çok faydalanacak Kanada olduğu ve inşaatın en çoğu o memleket topraklarında yapıldığı için masrafın üçte ikisi Kanada, üçte biri Amerika tarafından sağlanmıştır.

Kıraliçe ile Başkan

20 nci asrın bu yeni harikası için geçen ay güzel bir tören yapıldı. Kanada Kıraliçesi II. Elizabeth ile Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Eisenhower, Kıraliçenin yatında büyük kanalın iki memleket arasındaki kısmından geçerek St. Lawrence Su Geçidini bütün dünyaya resmen açtılar.

****

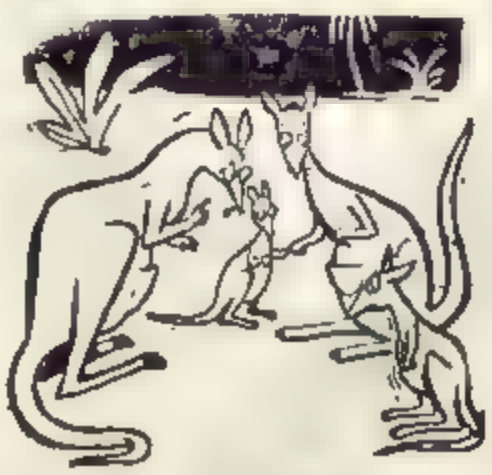

— Kaç kere söyledim sana, terbiyeli çocuklar ellerini ceplerine sokmazlar diye.

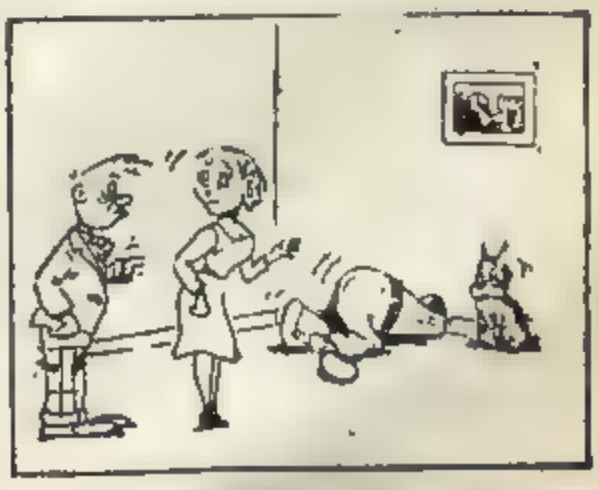

— Oğlum, bizim Tekire fare tutma dersi veriyor.

BİR MEKSİKA HİKÂYESİ

Hasır Şapkalar

AYLARDAN beri Beto yeni bir hasır şapka almak istiyordu. Onun da diğer Meksikalı çocuklar gibi bir sürü hasır şapkası vardı, ama bu alacağı hepsinden çok süslü olmalıydı: Meselâ siyah üstüne renkli renkli hasırlarla örülmeliydi. Geniş kenarının ucunda küçük halkalar sallansa ve bir kurdele ile çenesinin altından bağlansa ona çok yakışacaktı.

Sabah kahvaltısında annesine:

— Bayrama yeni bir şapka istiyorum, Mamacita, dedi. Büyüdüm artık, eğlencelere, oyunlara katılacağım. Dansederken şapkam göz almalı. Hem de bağlanırsa hiç düşmez, rahat ederim.

Babası söze karıştı:

— Yeni şapkayı hak etmek için bir şeyler yapmalısın.

Beto, babasına şaşkın şaşkın bakarak:

— Ama Papacito, dedi, ne yapabilirim ben?... Her zaman uslu durmuyor muyum?

— Biliyorum canım. Sana verilen bütün işleri de istekle yaparsan şapkayı hak edersin.

İlk olarak tavuklara yem verilecekti. Beto en eski şapkasını giydi. Bunun kenarlarındaki hasırlar sökülmüştü. Kümesin içine eğilirken bir tavuk yem sanarak şapkasının ucundan fırlamış hasırları gagaladı.

Folluk yumurta doluydu. Beto bunları şapkasına koydu, üç seferde eve taşıdı. Annesine :

— Bu şapka sepet yerine kullanmak için çok iyi, ama bayramda giyilmez ki, dedi.

Annesi :

— Gün doğmadan neler doğar yavrum. Hele biraz sabırlı ol, diye cevap verdi.

Kahvaltıdan sonra Beto pazara gidip yumurtaları satacaktı. Kırmızı kurdeleli sarı hasır şapkasını giydi. Yola çıkarken babası şunları söyledi :

— Dikkat et, yumurtalar kırılmasın. Çok ucuza verme, dönüşte annenin ısmarladığı şeyleri almayı unutma. Yemeğe de sakın geç kalma ha!...

Beto bunları iyice hatırında tuttu, pazardaki alış verişi bitince hemen evine döndü. Kendisine de bir çiklet almıştı. Artan parayı babasına verdi.

O gün hava çok sıcaktı. Öğleden sonra en büyük şapkasını giydi. Bahçeye çıktı ve bir ağacın altına uzandı. Memleketin kızgın güneşinden korunmak için şapkayı yüzüne doğru çekti.

— Uyurken başımı serin tutacak. Şemsiye gibi gölge yapıyor, diye düşündü. Ama bunu bayramda dansederken giymeğe kalksam, üç kişilik yer kaplıyacağım. Sonra da pat diye yere düşecek.

Akşam babası, Beto'ya :

— Acele bir iş çıktı. Biz annenle bir yere kadar gideceğiz. Sen evi bekliyeceksin. Dikkat et, çakallar tavuklara bir şey yapmasın, dedi.

Tavukları pek çoktu. Hepsi kümese sığmıyor, gece olunca bir kısmı ağaçların dallarına tünüyordu.

Ortalık iyice kararınca Beto, uzaklardan gelen seslere kulak verdi. Çakallar uluyordu. Tavuklar oldukları yerde kıpırdanıyorlardı. Beto, çakallara karşı tek başına ne yapabilirdi ki... Ne olur ne olmaz diye kalın bir sopa buldu. O anda aklına bir şey geldi. Doğru eve koştu. Bütün şapkalarını aldı ve her birini bir pencereye koydu. Tepesi en uzun olanını da kendi kafasına geçirdi. Sopayı tüfek gibi omuzuna vurarak bir nöbetçi asker edasiyle evin önünde

Gezi

Hepsi söyler birbirini
Kayısı nar iğde kiraz.
Bağı bahçeyi gezerim,
Gökte sesi kuşlarımın.

Kiraz der ki karpuza git
Dilim dilim bir kuyudur
Serinlerim gide gide,
Karpuz benim en sevdiğim.

Karpuz der ki kavuna git
Bir düş, bir masal, bir oyun.
Oynarım ben gide gide,
Kavun benim en sevdiğim.

Kavun der ki eriğe git
Belli belirsiz bir yemiş
Verir dallardaki yeli,
Erik benim en sevdiğim.

Erik der ki çileğe git
Yazın küçük şarkıcısı
Bir görünür, bir kaybolur,
Çilek benim en sevdiğim.

Çilek der ki vişneye git
Tatlı ekşiliği sonsuz,
Başka bir ülkedir sanki,
Vişne benim en sevdiğim.

Vişne der ki üzüme git
Salkımları altın gibi.
İçim aydınlanır yerken,
Üzüm benim en sevdiğim.

Üzüm der ki incire git
Balı akar ortasından
Sıcak yerleri anlatır,
İncir benim en sevdiğim.

İncir der ki ayvaya git
Ay ışığı kadar sarı
Dişim kamaşır andıkça
Ayva benim en sevdiğim.

Ayva der ki armuda git
Akçası var, gökçesi var,
Ürkek bir koku uzakta,
Armut benim en sevdiğim.

Armut der ki elmaya git
Kıpkırmızı, mayhoş, tatlı.
Sevinirim gide gide
Elma benim en sevdiğim.

Hepsi söyler birbirini
Şeftali muz portakal dut.
Gezerim dört mevsimi ben,
Gide gide yorulmam ki.

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

bir aşağı bir yukarı yürümeğe başladı.

Çakallar yaklaştıkça korkudan titriyor, kalbi küt küt atıyordu.

— Tavuklara bir şey olursa yumurtalarını satıp para kazanamayız. O zaman bana nasıl yeni şapka alsınlar, diye üzülüyordu.

Çakallar Beto'yu görünce, evin birkaç metre ilerisinde durakladılar. Beto:

— Düşündüğüm gibi oldu, diye söylendi. Pencerelerdeki şapkaları insan sandılar, beni de silâhlı asker.

Çakallar birden geri döndüler ve kaçmağa başladılar. O anda Beto'nun annesiyle babası da görünmüştü. Beto onlara olanları anlattıktan sonra :

— Şapkalarım bakın ne çok işime yarıyor, dedi. İçine yumurta koyuyorum. Bir yere giderken ve öğle uykusuna yatarken giyiyorum. Ama en güzeli bu gün oldu. Şapkaları görünce çakalların ödü koptu.

Babası gülerek :

— Aferin oğlum, dedi. Sana yeni bir şapka alalım. Yarınki yumurtaların parasını ayırırız. Kurtardığın tavukların bir, iki tanesini de satarsak istediğin olur.

★

Beto'yu bayramda yeni şapkasiyle dansederken görmeliydiniz.

O DA BİR ÇOCUKTU :

Franz Liszt

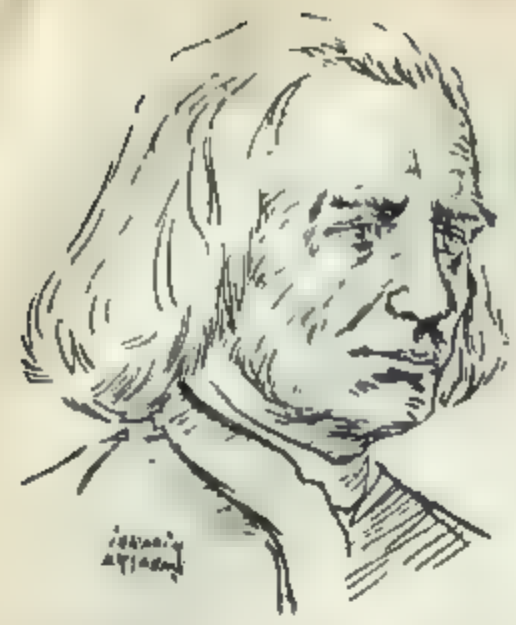

GENİŞ Macaristan ovalarından birindeki Raiding kasabasında 22 Ekim 1811 yılında bir erkek çocuk dünyaya geldi. Babası meşhur Esterhazy, prenslerin malikânelerinden birinde vekilharçtı. Bir oğlu dünyaya geldiği için çok seviniyordu. Adını Franz Liszt koydu.

Ama babasının sevinci uzun sürmedi. Küçük çocuk zaman zaman sar'a nöbetlerine tutuluyordu. Hastalık nöbeti gelince birdenbire olduğu yere yığılıp mini mini vücudu kaskatı kesiliyor, bir zaman hareketsiz kalıyordu Bu öyle kötü bir hastalıktı ki, bilmeyen onun öldüğünü bile sanabilirdi. Anne ile baba çocuğa büyük bir özenle bakmağa başladılar.

Altı yaşına gelince nöbetler geçti. Küçük Liszt çok hassas bir çocuktu. Piyano çalarken, babası kendinden geçip onu dinliyordu. Oğlunda büyük bir istidat görünce hemen piyano derslerine başlandı. Liszt çalmaktan bitkin bir hale gelinceye kadar piyanonun başından ayrılmıyordu. İçgüdüsünün sonsuz kudretiyle kısa zamanda fevkalâde gelişmeğe başladı Çok nazik ve kibar bir çocuk olduğu için kim rica etse, uzun uzun âdeta bir konser veriyormuş gibi piyano çalardı. Dokuz yaşına geldiği zaman bütün civar kasabalarda bu istidatlı çocuktan bahsediliyordu. Oradaki yerli asılzadeler Liszt'in müzik tahsilini yapabilmesi için aralarında para topladılar.

Liszt'ler Viyana'ya göç ederek zamanın en meşhur iki piyano hocasını tuttular. Küçük Liszt'in pek az insanda rastlanan bir kabiliyeti olduğu anlaşıldı. Gerçekten harika bir çocuktu.

Üç, dört yıl Viyana'da beste ve musiki tekniğini ilerletince bu defa anne ve babası çocuğu Paris'e götürdüler Müziksever asillerin salonlarında verdiği konserler büyük bir heyecan yarattı. 13 yaşında ilk opera bestesini yazdı. Bir yıl sonra Paris'teki Büyük Operaya girdi. Bir yandan da hayatını kazanmak için zengin ailelerin çocuklarına piyano dersleri veriyordu. Liszt yaradılıştan çok hassas bir bünyeye sahipti, bu yüzden dine karşı da aşırı bir ilgisi vardı. Bir aralık bir manastıra girip dünyadan elini ayağını çekmek istedi. Ama müzik ağır bastı, yirmi iki yaşında dünyanın en büyük piyanistlerinden biri sayılıyordu.

1831 yılında meşhur keman üstadı Paganini ile tanışınca içindeki arzu bütün bütün kemçılanarak en ünlü musiki sanatçısı oldu. 1845 yılında bestekârlık tahsilini tamamladı. Macaristan, İsviçre, İtalya'ya seyahatler yaptı. Her gittiği yerde alkışlanıyor, şeref madalyaları alıyordu. Pek çok asiller, kıralar, prensler onun dostları oldular. Verdiği konserlerden birinde bulunmuş bir piyanist, Schuman'a yazdığı mektupta Liszt'i şöyle anlatıyordu :

— Piyanonun başına oturunca saçını kulaklarının arkasına iter, gözleri dalgınlaşır, çalmağa başlar. Dinlerken onun ne ellerine, ne de tekniğine dıkkat edersiniz. En usta piyanistlerin çalışları bile onunkinin yanında yavan kalır. Duygu, zekâ, anlayış, merhamet, yani insanı büyüleyen her vasfı, yaşayarak insana duyurtur.

Lizst'in en belirli özelliklerinden biri insanî tarafıydı. Pek çok müzisyenlerin yetişmelerine yardım etmiş, onlara cesaret vermişti. Çocukluğundan beri kendisinin bir dâhi olduğunu biliyor, fakat hiçbir zaman gurur duymuyordu. Her zaman :

KARA BULUT

Nerden gelmiş bu kara bulut
Salkım saçak şehrin üstünde
Yağdı yağacak
Eli kulağında
Üfürsen gitmez
Dur desen durmaz
Bekliyor evlerden çıkalım
Kara bulut tilkilerden kurnaz.

Orhon M. ARIBURNU

Her su içilmez!..

SABAHLEYİN vapurda birden bire aklıma geldi. Elbisemi değiştirirken muayenehanenin anahtarını yanıma almamışım. Akılsız başın cezasını ayaklar çeker. İster istemez öğleyin eve uğradım. Oğlum Hasan'la beraber mahallenin bütün çocukları bahçedeki kuyu başına toplanmışlardı. Kimi başını ıslatıyor, kimisi buz gibi suya bacaklarını uzatıyor, hattâ ayaklarını yıkayanlar ve bu suyu içenler bile var. Hiddetle bağırdım:

— Ne yapıyorsunuz orada?

Korkarlar diye bekledim ama, istiflerini bile bozmadılar, hattâ gülerek:

— Aaa... Doktor Amca su buz gibi. Gelin siz de için hararetinizi keser, diye beni çağırdılar. Yanlarına gittim.

— Bu sudan ne zararlar geleceğini biliyor musunuz? dedim.

Hepsi birden:

— Suyun zararı mı olur? dediler.

— Olur ya.. Su muhakkak hayat için lâzımdır. İnsan gıdasız bir ay yaşadığı halde, susuz ancak birkaç gün yaşar. İnsan vücudunun içilen şeyler, alınan besinlerle günde üç, dört litre suya ihtiyacı vardır. Hastalıklarla mücadelede su, insanın en ucuz ve en basit tedavi vasıtasıdır. Çünkü mikropları temizleyip iltihapları vücuttan kolayca uzaklaştıran en iyi temizleyicilerden biri sudur. Hattâ hekimler, «Hastalandığınız zaman bol su için» diye öğüt verirler.

İlham:

— Peki Amca, öyleyse demin neden bize hiddetle, «Kuyunun başında ne yapıyorsunuz?» diye bağırdınız, dedi.

— İşte ben de size bunu anlatmak istiyorum. Kuyu sularını içmek doğru değildir. Kuyu ne kadar derin olursa suyun mikroplu olması ihtimali de o kadar azalır... Hele kuyu suyu biraz tuzluysa su muhakkak tahlil ettirilmelidir. Tuzlu tad, yakında bulunan bir lâğımın suya sızmış olması ihtimalini akla getirir.

Füsun, daha sözümü bitirmeden:

— Ama akan ve topraktan sızan su pis olmaz derler.

— Öyledir kızım ama, eğer su dezenfekte edilmemiş ise bir litre su içinde elli milyon çeşitli mikrop, yirmi beş bin bakteri (bir çeşit mikrop) yüz bin kadar ciddî hastalık yapacak basil (bir başka nevi mikrop) yaşar. Tifo, kolera, dizanteri, şap, verem, çocuk felci gibi hastalıklar hep böyle kirli sulardan meydana gelir.

Çocuklar merakla sordular:

— Peki Doktor Amca, kırlarda gezerken bir suyun içilip içilmiyeceği nasıl anlaşılır?

— Balıkların bulunmadığı hattâ içinde alg'ların yaşadığı sular içilecek sulardan değildir. Sonra kenarlarında sazlar, yaban naneleri bulunan ve üzerinde nilüfer çiçekleri açan, içlerinde kurbağalar bulunan sular da içilmez. Durgun sulardan daima çekinmek lâzımdır. Etrafında lâğım bulunmayan, ağaç ve kaya diplerinden akan memba suları temizdir, içilebilir. İçmeği bir tarafa bırakalım, bir hatanız daha var: kuyu suyu görüyorsunuz ki, çok soğuk, dışarısı ise çok sıcak, sıcak terli vücudunuz bu vaziyette birden bire soğuk su ile temasa gelirse küçümsenmiyecek hastalıklar meydana gelir.

Hepsi, bir daha bilmedikleri suları içmiyeceklerine söz verdiler.

Dr. Kâmran ŞENEL

— Dehâ insanı bazı kayıtlarla bağlar, derdi ve bu fikrine candan bağlıydı. Hayatı boyunca müzikseverlere yardım etti

1870 yılında Macar dükelerinden Weimar, sarayının bahçesindeki villâsını Liszt'e bağışladı. Dünyaca şöhret yapmış sanatkârdan şeref duyan Macarlar onu Millî Konservatuvarın müdürü yaptılar. Hayatının son on dokuz yılını Roma, Weimar ve Budapeşte arasında seyahatlerle, öğretim ve beste yapmakla geçirdi. Macar halk dansları ve Çingene müziğini fon kullanarak bestelediği rapsodileri en sevilen eserleri arasındadır. Koro ve orkestra için pek çok besteler yaptı. 1886 yılında İngiltere'ye yaptığı yorucu bir seyahat dönüşü, yakın arkadaşı Wagner'in karısı olan kızının yanında Bayreuth'da 75 yaşında öldü.

Hâtırasına hürmeten Weimar'da bir heykeli dikildi.

YANLIŞLIK NEREDE?

Resimdeki feza gemisi, dünya ile ay arasında yer çekiminin kalmadığı noktada bulunuyor. Pilot bunu düşünerek kendisini sıkıca sandalyesine bağlamış. Resimde çekim kanununa uymayan bir yanlışlık var. Bakalım bulabilecek misiniz?

CEVABI :

Yer çekimi kalmayınca kibrıtın alevi, bildiğimiz şekilde olmaz. Yanma olayı sonunda meydana gelen gazların yukarıya doğru alev şeklinde çıkmasının sebebi yer çekimidir. Havadan hafif olan yanma gazları yükselir Pilot, yanar halde tutabilmek için, elindeki kibriti durmadan kımıldatmalıdır. Böyle yapmazsa kibrıtin yanması ile çıkan kıvılcımlar alev halini almadan bir anda etrafa saçılıp söner

BİR HESAP BİLMECESİ

A şehrinden B şehrine her saat bir tren kalkar. B şehrinden de A şehrine her saat bir tren kalkar. Yol daima 6 saat sürer. Eğer A şehrinden kalkan bir trenle yola çıkarsanız, B şehrine gelinceye kadar yolda kaç trene raslarsınız. (Yola çıktığınız anda istasyona gelen treni hesaba katmayın.)

Cevap : 11 tren.

★

SÜSLÜ FİRKETELER

Firketenizin süslü olmasını ister misiniz? Öyle ise birkaç alttan delikli düğme bulup, firketelerinize geçirerek başınıza takabilirsiniz. Hem saçınız yuzünüze düşmez, hem de güzel bir saç şekli elde etmiş olursunuz. Duğmelerin elbisenizin rengine uymasına dikkat edin.

KÂĞITTAN SÜSLÜ ŞERİTLER

Renkli kâğıtları şerit halinde keserek katladıktan sonra, resimde görüldüğü gibi yarım bir kelebek şekli veya bir kaplumbağa çizin. Çizdiğiniz şekil kâğıdın katlı kenarının bir kısmını da içine almalıdır. Sonra makasla kesin. Kâğıdı açınca güzel bir şeridiniz olacak. Defterlerinize süslü yazılar yazdığınız zaman sayfanın kenarına bu şeritlerden yapıştırabilirsiniz.

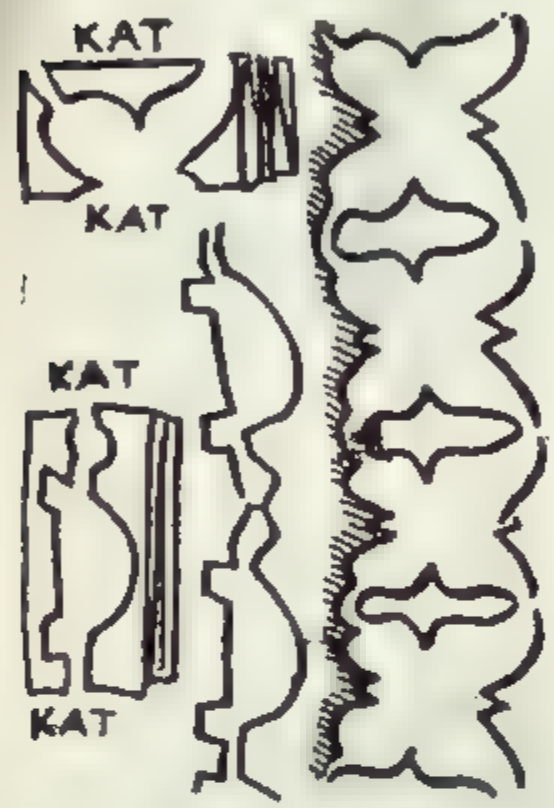

★

BİLİN BAKALIM

— Dört duvarında güneye bakan pencereleri bulunan bir ev yapmak mümkün müdür?

Cevap :

— Evet. Tam kuzey kutup noktasında böyle bir ev yapılabilir.

— 9 rakamı niçin tavus kuşuna benzer?

Cevap :

— İkisinin de kuyruğu olmazsa bir şeye benzemezler.

— Sütü ne zaman düz bir tabağa koymalı?

Cevap :

— Kediye verildiği zaman.

BOŞ KİBRİT KUTULARİYLE OYUN

Boş kibrit kutularını sakın atmayın. Onlarla çok güzel oyunlar oynayabilirsiniz.

10 tane kibrit kutusunun içlerini çıkarın. Dış kısımlarını şekildeki gibi dizin. Sonra belli bir uzaklıktan bir bilye atarak bu kutuları devirmeye çalışın. Bir oyuncu bilyeyi üç defa attıktan sonra kutular düzeltilir ve sıra ikinci oyuncuya geçer. Böylece kaç kişi olursa oynanabilir. Bir atışta bütün kutuları deviren 20 sayı yapmış olur. Tek tek devrilen her kutuyla bir sayı alınır. Oyunun başında sözleşerek 100 veya 200'e kadar oynayabilirsiniz.

EĞLENCELİ BİR OYUN

6 tane boş sigara kutusu bulun. Her kutuyu ikiye ayırın. Böylece 12 kutu olacak. Kutuların içine 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60 rakamlarını büyükçe yazın. Bunları şekildeki gibi yan yana koyun. Elinize küçük bir top alın ve oyuna başlayın. Topu önce hafifçe yere vuracaksınız. Öyle ki, yerde bir kere zıpladıktan sonra kutulardan birinin içine düşecek ve o kutunun içindeki rakam kadar sayı kazanacaksınız. Her oyuncu sırayla üç kere oynar. 500 sayı yapan oyunu kazanır.

★

SAAT OYUNU

12 tane kibrit kutusu kapağı alın. Üstlerine kâğıt yapıştırarak 1 den 12 ye kadar sayılar yazın. Sonra bunları bir saatin rakamlarıymış gibi bir daire üzerine yerleştirin. Saatin merkezine küçük bir bilya koyun. Birinci oyuncu bir vuruşta bu bilyeyi 1 rakamlı kutuya sokmaya çalışır. Sokarsa ikinci kutuya geçer. Böylece her kutuya sıra ile sokması lâzımdır. Eğer sokamazsa, sıra diğer oyunculara geçer. Onlar da aynı şeyi yapar. Her oyuncu sıra kendisine geldiği zaman kaldığı rakamdan başlar. Meselâ, «Ben saat 5 te kalmıştım» der. 12 saati bitiren oyunu kazanır. Diğer oyuncular da bulundukları saate göre derece alırlar.

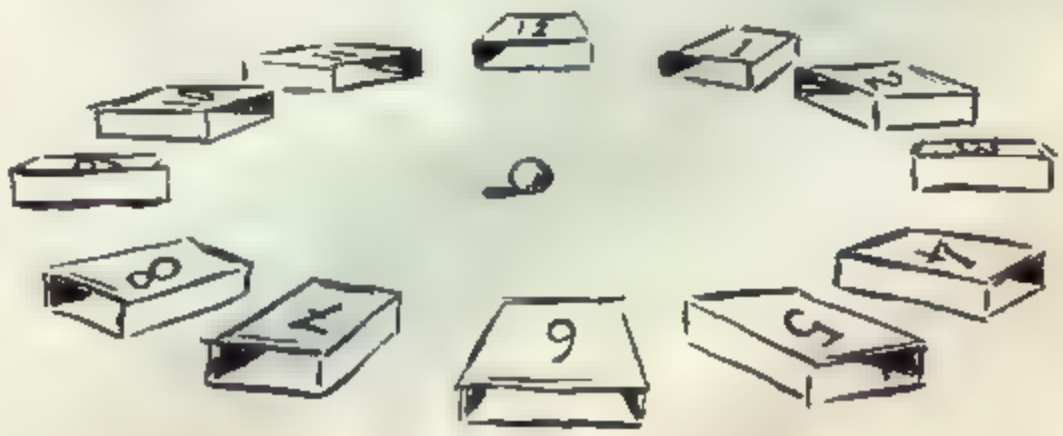

MUSA ONBAŞI

ÇANAKKALE'de Anafartalar Savaşı, bir ara duraklamıştı. Bizimkiler de, düşman da siperlere çekilmişler; uzaktan uzağa atışlar yapıyorlardı. Düşmanın birdenbire siperlere çekilmesi, Anafartalar Kahramanı Mustafa Kemal'i düşündürmeğe başlamıştı: Düşman, yeni bir plân mı hazırlıyordu, yoksa geri mi çekilecekti?... Bir esir de alamıyorduk ki, durumu ondan az çok öğrenmek mümkün olabilsin!...

Büyük Kumandan, intikam almak hırsiyle tutuşan Mehmetçiklere sağ esir veya düşman silâhı getirenlere değerli hediyeler verileceğini duyurdu.

Bu emrin verildiği günün gecesinde Kurmaylık karargâhının telefonu acı acı çaldı. Nöbetçi subayı hemen telefon başına koştu. Telefon, Çelik Fırka (Tümen) diye anılan Onikinci Tümenden geliyordu :

— Alo, alo!... Üç kişilik bir keşif kolumuz Avustralyalı bir boksörü esir aldı.

Nöbetçi subayı bu kısa haberi bir kâğıda yazdıktan sonra başka bir kâğıt alarak, Büyük Kumandana bildirmek üzere, boksörün nasıl esir alındığını, bizim Mehmetçiklerin durumunu gülümsiyerek yazmağa başladı:

— Evet, dinliyorum! Sonra!... Güzel!...

Nöbetçi subayının sevinç ve gururla yazdığı esir alma işi şöyle olmuştu:

Keşif kolumuza kumanda eden Musa Onbaşı kısacık boylu, zayıf, çelimsiz bir adam. Yanında da iri yarı, arslan gibi iki er var. Düşman siperleri ile bizim siperlerin arası 50 metre kadar ya var, ya yok! Keşif kolumuz, etrafı dinleye dinleye, âdeta sürüne sürüne ilerliyor. Göz gözü görmiyecek kadar karanlık bir gece... Musa Onbaşı ufak bir ses duysa hemen yere yatıyor ve bir müddet sonra başını kaldırıp etrafı dinliyerek yola devam ediyor.

Bir ara bir çıtırtı duyuyorlar; yine yere yapışıyorlar. Bu hafif ses onları kuşkulandırmıyor değil, ama epeyi dinledikleri halde çıtırtı tekrar duyulmayınca bunu bir böcek hareketi veya rüzgâr oyunu sanıp yine yola devam ediyorlar. Oysa ki, bu çıtırtı, bu hışırtı böcek sesi değildi, keşfe çıkmış olan iki düşman erinin çıkardığı sesti. İki tarafın keşif kolları burun buruna denecek kadar birbirine yaklaşmıştır. Musa Onbaşı, arkadaşlarına döner:

— Aman çocuklar, tüfek atayım demeyin. Şu herifleri gürültüsüz patırtısız yakalamağa bakalım!... der. Fakat düşman askerleri, karanlıktan faydalanarak tabana kuvvet kaçmağa başlarlar. Onlar kaçar, bizimkiler kovalar... Nihayet düşman askerlerinden biri kaçmağa muvaffak olur. Musa Onbaşının iki, üç misli olan iri yarı Avustralyalı boksör, yakayı ele verir. Musa Onbaşı, boksörün gırtlağına sarılır.

Bizimki; ufak, tefek sırım gibi elleriyle düşman askerinin boğazına bir kerpeten gibi yapışır... Boksör başlar Musa Onbaşıyı yumruklamağa!... Ağzından, burnundan kanlar aktığı halde Onbaşı, avını bir türlü bırakmaz. Boksör bir taraftan da kendi siperlerine doğru ilerlemeğe başlar. Bu sırada Musa Onbaşı, arkasındaki erlere seslenir :

— Arkadaşlar, ayaklarımdan sıkı sıkı tutup beni siperlerimize doğru çekin!...

Musa, Avustralyalının boynunda, iki er başlarlar çekmeye... Dört insan, bir zincir parçası gibi siperlerimize varırlar...

★

Anafartalar Kahramanı Mustafa Kemal, Musa Onbaşı ile esir boksorün getirilmesini emretti.

Büyük Kumandanın bulunduğu yerle Onikinci Tümen arasındaki mesafe sıkı bir yürüyüşle bir saatlık yoldu. Fakat vaktın gece ya-

rısı olmasına rağmen Onbaşı ile boksör 45 dakikada Mustafa Kemal'in huzuruna vardılar. Bütün subaylar da merakla onları beklemişlerdi.

Musa Onbaşı, Büyük Kumandanın ışıl ışıl karargâhından içeri girince karanlığa alışan gözlerini uğuşturdu; sonra dimdik durarak. Başkumandanını selâmladı. Musa Onbaşı, sanki herkesin yapabileceği kadar basit bir iş yapmış gibi, her zamanki tabiiliği ile duruyordu. Bir insan azmanı olan boksörle bizim çelimsiz Musa Onbaşıyı yan yana görenler şaşkınlıktan kendilerini alamadılar. Boksör, neye uğradığını şaşırmış bir halde idi; başını sallıyarak bir kendine, bir de Musa Onbaşıya bakmakta idi.

Mustafa Kemal, Onbaşının omzunu okşadı :

— Aferin sana Onbaşı!... Bir kere de sen anlat bakalım; bu koca boksörü nasıl yakaladın?...

Onbaşı, «yemek yedim, su içtim» der gibi, yaptığını hiç de büyültmeden birkaç cümle ile olanı biteni anlattı.

Onbaşının hikâyesi bittikten sonra Büyük Kumandan, esir boksöre döndü :

—Nerelisin? diye sordu.

— Avustralyalıyım!...

— Senin memleketin buraya dünya kadar uzak!... Bizimle ne alıp veremediğin var ki, silâhına sarılıp buralara kadar geldin?...

Boksör, omuzlarını silkerek :

- Sporcuyum ben... Harb de bir spor olduğu için askere yazıldım!... dedi.

— Bizim Musa Onbaşının sporuna ne dersin?...

Esir boksör, Musa Onbaşıya şöyle tepeden bir baktıktan sonra başından şapkasını çıkardı. Avustralyalı, asker olduğunu unutmuş, bir sivil gibi hareket ediyordu. Gayet ciddî bir tavır takınarak yere doğru eğildi:

— Diyecek sözüm yok!... Türk askerini hürmetle selâmlarım!...

Avustralyalının gözleri yaşarmıştı. Biraz durduktan sonra devam etti:

— Demek kuvvet büyüklükte değilmiş... Attığım yumruklar bir başkasını öldürebilirdi. Onun bilekleri benimkilerden çok sağlammış...

Esir boksör, sorulan diğer soruları cevapsız bıraktı; ne sorulduysa inatla sustu.

O gece, Musa Onbaşı çavuşluğa terfi ettirildi...

Enver Naci GÖKŞEN

Tamah

«Az tamah çok ziyan getirir» derler,
Bunun için şu masalı söylerler :
Bir sürü aç köpek,
Bir ırmağın kenarına gelerek
Islatılmış deri görmüşler suda.
Kapılmışlar bir coşkunca umuda,
Uğraşmışlar, çırpınmışlar bir zaman
Deriyi kapıp yemek için sudan.
Ama bir türlü yetişememişler,
Sonunda : «Şu ırmağın, demişler,
Suyunu içe içe kurutalım,
Derileri ondan sonra tutalım.»
İçmişler, içmişler, ama nerede,
Hiç ırmak kurur mu öyle içmekle !
Küp gibi içip yere serilmişler,
Çatlayıp ölmüşler.

Bir ders olmalı bu açgözlülere,
Gözü kararmış kimselere...

Hasan Lâtif SARIYÜCE

YAMAN Uçarı

Şu kelebeklere bak Uçarı. Haydi göster kendini.

HIRR!

HAV!

AYYY!

Ne var Uçarı ? Hiç çekirge görmedin mi ?

Ama bu çok büyük !

Büyük olmasına bakma, çekirge bir şey yapmaz.

Öyle ama kork tum işte.

HAV!

PAT

Ne korkak şeysin sen. Ağaçtan elma düştü o kadar.

Ben yorulmadım ki ..

Gel uyuyalım, dinlenirsin.

Daha sonra.

Bana korkak şey dedi!

Horr, horr...

İşte o çekirge, sen şimdi gününü görürsün.

Seni aptal çekirge. Beni korkutursun ha..

Hah, hay... Gidişe bak.

Hey uyuşuk tavuklar, bakın kim geliyor.

HAV HAV

GID GIDAAK!

Babam burada olup beni görseydi

Çok eğlenceli, bakalım bunlar nasıl kaçacak.

Gak !

Gak !

Kazlar kolay kolay korkmaz.

HAV!

GAK!

... çok aksidirler.

GAAK!

GAK! GUK GAK!

AYY!

OFF!

Hemen kaçmalıyım.

Su köpek kulübesine girevim.

Aaa, burası köpek kulübesi değilmiş.

Geliyorlar. Folluğa saklanayım.

GIDAK!

GAAK!

Aynı anda..

Uçarı nereye gitti acaba?

Keşke ona korkak demeseydim. Ne de olsa daha yavru.

Kokusunu bir alabilsem.

Kümeste.

Eyvah, geliyorlar!

PISSS!

PISS!

TISSS..

Gelenler horozla kazlar değildi. O sesleri yumurtaları yemeğe gelen aç bir gelincik çıkarmıştı.

Birden

TAK!

TIKI TAK!

TIRK

Hayret, ne oluyor burada?

HAV!

CIK CIK

OFF!

AHH!

Şuradan Uçarı nın sesini duyar gibi oldum.

Aaa, bir gelincik. Mutlaka civcivleri yemeğe gelmiştir, ama şimdi bir şeyden korkmuş kaçıyor.

Tamam, İşte Uçarı.

Dur oğlum. Artık onu kovalamaktan vazgeç. Öyle bir kaçtı ki...

?

Böylece

Seninle iftihar ediyorum. Cesaretine hayran kəldım.

Ona doğruyu söylemeliyim Gelinciği kaçırdım ama, kazlardan ödüm patladı

SON

Raca'nın Elmasları

JACK Logan, kucağında kovboy kıyafetinde bir bebekle boy aynasının karşısında oturuyordu. Bu bildiğimiz bebeklerden değildi. Jack, vantrilog olmağa heveslenmiş ve uzun çalışmalar sonunda ağzını açmadan konuşmayı öğrenmişti. Buna karından konuşma da diyorlardı

Sağ elini kuklanın arkasındaki yarığa sokuyor ve oradaki ipi çekip bırakarak sanki konuşturuyormuş gibi ağzını oynatıyordu. Jack yakında bir yarışmaya katılacaktı. Onun için iyice çalışıp hazırlanması şarttı.

Kuklanın ağzı kolayca açılıp kapanmıyordu. Jack ona şunları söyletti :

— Başka bir kukla alsana Jack, ben artık pek işe yaramam. Bak, ağzım çarpıldı, yüzümün boyası çıktı, elbiselerim eskidi.

Jack bunları söylerken acaba dudakları kıpırdıyor mu diye dikkatle aynaya bakıyordu. Bu sefer kendisinin konuştuğunu belli ederek cevap verdi :

— İyi ama, yeni bir kukla almak için çok para lâzım.

O gece Jack, yemekte annesine dert yanıyordu :

— Televizyona dünyada ben bu kuklayla çıkamam.

Annesi :

— Halimizi biliyorsun yavrum, dedi. Doğum gününe kadar bekle, belki baban bir şeyler düşünür.

— Doğum günüme daha iki ay var.

— Acaba Clay abla sana bu iyiliği yapamaz mı? Meselâ yalnız o gün için amcasının kuklalarından birini verse...

Clay ablanın amcası vaktiyle çok tanınmış bir vantrilogdu. Zaten Jack da bu işe ondan heveslenmişti. Clay abla ona amcasının sanatından bahseden bir kitap göstermişti. Çok zengindi, ama ölürken yeğenine hiçbir şey bırakmamıştı.

Jack annesine :

— Clay abla iyi bir vantrilog olmamı istiyor, dedi. Bana çok yakınlık gösteriyor, ama nedense şimdiye kadar amcasının kuklalarından bahsetmedi. Yarın gidip bir tanesini rica edeyim.

Clay abla Jack'ı çok iyi karşıladı. Jack ne maksatla geldiğini anlatınca :

— Kusura bakma Jack, dedi, mümkün olsa tabiî sana verirdim. Amcam kuklalarını müzeye hediye etmişti. Yalnız bir tanesi evde. O da Raca.

— Raca mı?

— Evet. Amcam onun dünyanın en güzel kuklası olduğunu söylerdi. Bir Hintli prens hediye etmiş. Dur göstereyim.

Jack buna çok sevindi. Yarışmaya Raca ile çıkabilirdi. Son günlerde filler hakkında bazı komik fıkralar bulmuştu. Bunları Raca'nın ağzından anlatırsa herkesin hoşuna gidecekti.

Clay abla kukla ile odaya girince çocuğun hayretten ağzı bir karış açık kaldı Gözlerine inanamıyordu. Bu kukla değil, sanki canlı, ufacık bir cüceydi. Sarı saten şalvarı, yeşil - beyaz çizgili ipekli ceketi insanın gözünü alıyordu. Başında kocaman bir sarık vardı. Kara gözlü, kara kaşlıydı. Çenesinin altındaki çatallı siyah sakalı, her an gülüyormuş gibi duran ağzı onu çok sevimli gösteriyordu. Çenesi, hareket etsin diye ayrıca takıldığı halde yerine o kadar iyi oturmuş tu ki, aradaki ek hiç belli olmuyordu.

Çocukcağız sevinçle ellerini çırparak :

— Neredeyse canlanıverecek, dedi.

Sonra izin isteyip Raca'yı kucağına aldı. Ağzını oynatan ipleri buldu. Bunları kullanmak kendi kuklasındaki kadar basit değildi. Başı iki tarafa döndürülebiliyordu. Bir ipi çekince sağ gözünü kırpıyordu. Jack, Raca ile yarışmada iyi bir derece alacağını umuyordu. Fakat Clay abla Raca'yı vermek istemiyor:

— Amcam, Raca evden çıkarsa uğursuzluk getireceğine inanırdı, diyordu. Ben eski kafalı değilim ama, Raca'yı dışarı çıkarmamamın başka bir sebebi var. Duymuşsundur, amcam bütün parasiyle kıymetli şeyler almıştı. Mücevherleri büyük bir servet sayılırdı. Onları daima bana bırakacağını söylerdi. Fakat ölümünden sonra bir türlü nereye koyduğunu bulamadım. Vasiyetnamesinde benim için şunlar yazılıydı: «Raca uyursa sahibinin şansı açılacak.» Bana öyle geliyor ki, Raca ile kayıp mücevherlerin bir ilgisi var.

Jack:

— Raca'nın üstünü başını aradınız mı? diye sordu.

— Hem de nasıl!... Sarığını bile açıp baktım. Yok, yok!... Vasiyetnamede «Raca uyursa» diyor. İşte bu tuhaf. Raca'nın iki gözü birden kapanmıyor ki... Arkasındaki ipi çekince yalnız sağ gözünü kapatıyor. Sol gözünü kapatmak imkânsız.

Jack:

— Raca'yı evden dışarı çıkarmamakta haklıymışsınız, dedi ve sonra üzgün üzgün oradan ayrıldı.

O gün, yarışmanın dört hafta sonra olacağını bildiren bir mektup aldı. Programa katılmadan önce arkadaşlarına bir temsil vererek prova yapmasını sağlık veriyorlardı.

Jack:

— Çok doğru, dedi. Hem alışmış olurum, hem de para kazanırım. Babam da üstüne eklerse belki yeni bir kukla alabiliriz.

Temsil günü misafir odası çocuklarla dolmuştu. Bazı komşu hanımlar da gelmişti. Jack eski kuklasiyle seyircilerin karşısına çıktı. Arkadaşlarının en çok hangi fıkraları beğendiğine, nelere güldüklerine dikkat ediyordu. Yarışmada bunları yapacaktı. Esprili sözleri daima kuklaya söyletiyordu. Meselâ Jack:

— İki ayağı olup da yürüyemiyen şey nedir, diye sorunca kukla:

— Bir çift çorap, diye cevap veriyordu.

Temsil bitince çocuklar alkışlıyarak birkaç fıkra daha istediler. Jack'ın yaptıklarına bayılmışlardı.

Jack, çok güzel konuşuyordu ama, kuklanın ağzını oynatırken parmakları yoruluyordu. O gece bir türlü kuklanın ağzını açamadı. Hayli kurcaladı ama boşuna. Biraz kuvvetle çekince ip elinde kalıverdi. Aksi gibi çenenin bir parçası da kopmuştu.

Jack neredeyse üzüntüsünden ağlıyacaktı. Annesi onu teselli etmeğe çalıştı:

— Belki marangoz tamir edebilir. Bir gösterelim.

Jack kendi kuklası yapılıncaya kadar Raca ile çalışacaktı. Clay abla evden dışarıya çıkmamak şartiyle buna izin verdi ve kuklayı çocuğun önüne koydu.

— Eğer Raca'nın iki gözünü de kapatırsan, bana haber ver, diye tenbih etti ve tam odadan çıkacağı sırada Raca seslendi:

— Bırakın da Jack'la beraber yarışmaya gideyim.

Clay abla:

— Sırrını söylemezsen hiçbir yere gidemezsin, diye çıkıştı.

Çocukçağız ne yaparsa yapsın, Raca'yı alamıyacağını anlamıştı. Konuşurken ipi çekerek sağ gözünü kırptırdı. Sonra iyice kapattı. Parmağıyla sol gözü de kapatmağa çalıştı. Sağ göz açıkken sol göz hareket etmiyordu ama, şimdi göz kapağı aşağıya doğru inmeğe başlamıştı. Birden hafif bir gıcırtı oldu ve Raca'nın alnı ile sarığı arasında bir yarık açıldı.

Jack heyecanla:

— Clay abla, Clay abla!... diye bağırdı.

— Ne var Jack?

— Şuraya bakın Clay abla; haydi açsanıza!...

Clay abla'nın elleri titriyordu. Sarıkla beraber başın üst kısmı gizli bir menteşe

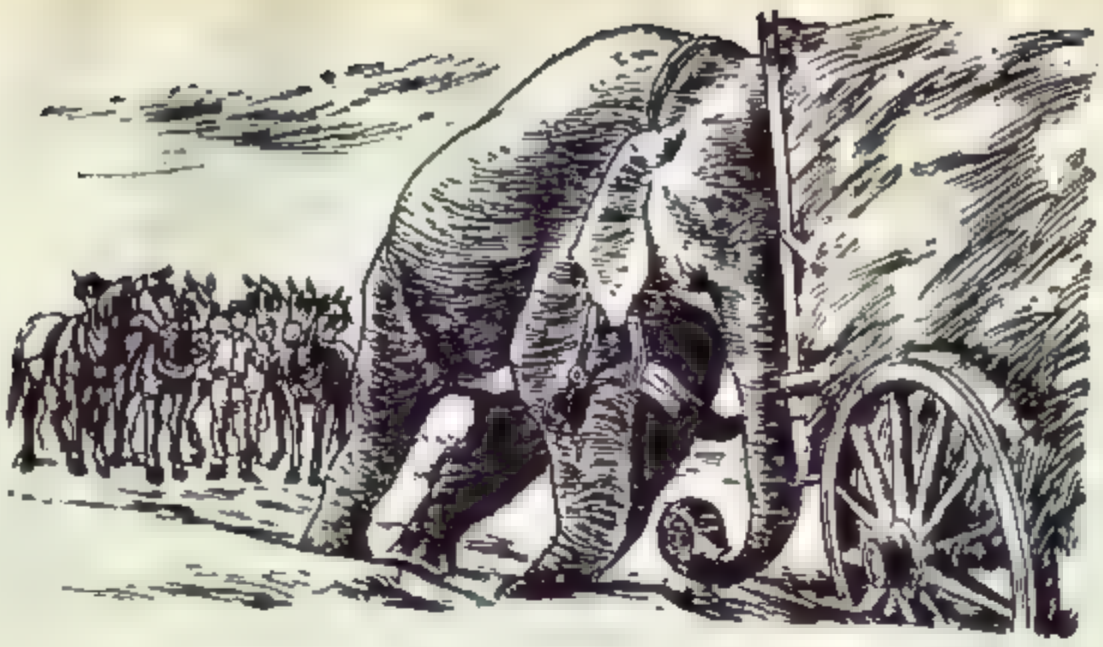

ON BİNLERİN SEVGİLİSİ

SAMAN taşıyan büyük bir araba devrilmişti. Etrafta bulunan birkaç kişi ellerinden geldiği kadar arabayı kaldırmaya çalıştılar, ama başaramadılar.

Olay 1912 yılında, Avustralya'da geçiyordu. Civarda bir sirk vardı. Buraya daha yeni gelmişti. Sirkin 66 yaşındaki fili Alis de vagonların boşaltmasına yardım ediyordu. Bir ara gözü devrilen arabaya ilişti. Aynı anda işini bırakarak o tarafa yürüdü. Herkesin şaşkın bakışları arasında kudretli hortumiyle arabayı doğrulttu; sonra başıyla iterek yola çıkardı.

Alis'i sirkte çeşitli gösteriler yaparken seyreden on binlerce kişi onu çılgınca alkışlamadan edemedi.

Bu, iyiliksever fil, bir defasında da bataklığa saplanmış bir arabayı kurtardı. Batan arabayı on iki beygir çalıştığı halde bataktan kurtaramamıştı. Alis o işi de rahatça halletti.

Alis'in marifetleri sadece kuvvetinde de değildi. Bir defasında bir küçük kız, sirke elinde bir demet çiçekle gelmişti. Alis yavaşça ona yaklaşarak elinden demeti kaptı ve o sırada numarasını bitirmiş bulunan cambaza verdi.

Başka bir gün sirkin oyun sahasında bir çocuk gördü. Çocuk tek başına tahtaravalliye binmişti. Şüphesiz inip çıkamıyordu. Alis hemen yardıma koştu. Tahtaravallinin boş tarafına ayağını basarak çocuğu yavaş yavaş birkaç defa salladı. Sonra çekilip gitti.

Alis işini körü körüne yapan bir hayvan değildi. Her şeyi bilerek, isteyerek âdeta düşünerek yapardı. Uzun yıllar çalıştığı sirke hizmet ettikten sonra 1953 yılında hastalandı. Üç yıl hiç çalışmadan sirkin şeref misafiri olarak kaldı. Nihayet 1956 yılında, 110 yaşında öldü.

üzerinden arkaya doğru açıldı.

Jack heyecandan nefes bile alamıyordu. Elmas, yakut ve zümrütlerin parıltısı gözlerini kamaştırmıştı.

Clay abla :

— Aman Allahım, diye bir çığlık attı. Mücevherler... Amcamın hazinesi...

Sevinçle Jack'ın boynuna sarıldı. Sonra mücevherleri, içi kadife kaplı bir kutuya yerleştirdi. Beraberce sarığı yerine oturttular. Açılan yarık hiç belli olmuyordu.

Clay abla :

— Sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum Jack, dedi.

— Öyle ise yarışmaya Racu ile çıkmama izin verir misiniz?

— Ne diyorsun Jack! Bundan sonra Raca senindir. Onu sana hediye ediyorum

Jack kulaklarına inanamıyordu

Kapıda Raca, Jack'ın annesine göz kırparak :

Haberiniz olsun, bundan sonra ben de size anne diyeceğim, dedi.

Jack olanları annesine anlattı.

— Bütün bunlar doğru, değil mi Raca? dedi.

Raca yine göz kırparak :

— Mücevherler başımı ağrıtıyordu. Çok şükür kurtuldum, diye cevap verdi.

S. Ö.

BİR TRAFİK KAZASI

AYŞE Hanım, İstanbul'un büyük mağazalarından birinde tezgâhtardı. Bütün gün akşama kadar çalışır, gece vakti de yorgun argın evine dönerdi. Evi dediğimiz de, bir apartmanın üçüncü katındaki bir tek odadan ibaretti. Halbuki bahçe içinde şirin bir evi olmasını ne kadar isterdi. Bahçesi olmadığı için sadece pencereye koyduğu bir, iki saksıda çiçek yetiştiriyordu.

Zaten hayatta bir çiçekleri vardı, bir de Tik ile Tak...

Tik ile Tak iki küçük papağandı. Ayşe Hanım evde işiyle uğraştığı sıralarda, bir yandan da onlarla konuşurdu. Bazan Tik :

— Hadi gezmeye gidelim, derdi.

Ayşe Hanım gülerek :

— Başka bir gün gideriz, diye cevap verirdi.

Bir akşam, işlerini bitirmiş, gazetesini açmıştı. Birden :

— İşte bu bize göre, dedi, şuraya bakın.

Sanki kuşlar bütün söylediklerini anlıyormuş gibi konuşuyordu. Sözüne devamla:

— Bir bisikletimiz olsa istediğimiz gibi gezip tozabilirdik.

Tak :

— Ah, nerde o günler, diye atıldı.

Ayşe Hanım :

— Evet, evet, dedi, en iyisi bir bisiklet almak.

Hemen o ay başında Ayşe Hanımın ilk işi bir bisiklet satın almak oldu. Böylece hem evdeki sıkıcı yalnızlığından kurtulmuş olacak, hem de sevgili hayvancıklarını gezdirebilecekti.

Bisikleti aldı ama, ancak bir ay kadar sonra sokağa çıkabildi. Çünkü henüz bisiklete binmesini bilmiyordu. Onun için bir ay kadar apartmanın avlusunda çalıştı.

Nihayet iyice binmeyi başarınca, kuşlarına :

— Çocuklar, dedi, yarın pazar, sizinle gezmeye çıkalım.

Ertesi gün, erkenden kafesleri alıp avluya indi. Bisikleti çıkardı. Sonra iki kafesi bisikletin iki tarafına astı. Yiyecek sepetini de arkaya yerleştirdikten sonra yola koyuldu.

Tenha yollardan şehrin dışına çıktılar. Bir ara kadıncağız yorulduğunu hissetti. Yolun kenarında biraz dinlendikten sonra yine gitmeye başladı.

Kuşların keyfini görmeliydiniz. Açık havaya kavuşunca ikisi birden ne yapacaklarını şaşırmıştı. Nihayet ağaçlık bir yere gelince Ayşe Hanım kafesleri yere indirdi. Kendisi de oturup sepetini açtı, karnını doyurdu.

Kıral ve Örümcek

Zamanımızdan iki yüz yıl önce Prusya kıralı olan Buyük Frederick gerçekten kendisine verilen «büyük» sıfatına lâyık bir kıraldı. Çok iyi bir kıral olmasına rağmen onun da bazı duşmanları vardı. Bunlar Frederick'i tahttan indirmek, hattâ öldürmek için zaman zaman suikastlar hazırlıyorlardı.

Bir gün Büyük Frederick sarayında oturuyordu. İstediği kakao derhal getirilmiş, yanındaki sehpaya konulmuştu. Kıral kakaoyu içmeden önce bir mendil almak için yatak odasına gitti. Tekrar eski yerine dönünce fincanın içinde bir örümcek gördü. Tavandan düşmüştü herhalde. Adamlarından birini çağırarak başka bir kakao getirmesini emretti. Birkaç dakika sonra sarayda bir tabanca sesi duyuldu. Ses mutfak tarafından gelmişti. Ufak bir araştırma sonunda kakaoyu pişiren aşçının intihar ettiği anlaşıldı.

Sonradan bu işin aslı öğrenildi. Aşçı, kıralın düşmanlariyle işirliği yapmış ve içeceği kakaoya zehir katmak için onlardan büyük bir para almıştı. Kıral başka bir kakao isteyince aşçı yaptığı kötülüğün meydana çıktığını sanarak korkudan kendisini öldürmüştü.

Büyük Frederick'in hayatını kurtaran örümceğin hâtırasını anmak için sarayda bu olayın geçtiği salonun tavanına kocaman bir örümcek resmi yapıldı.

O gün akşama kadar eğlendiler.

Saat beş sularında dönüş yolunu tutmuşlardı. Şimdi daha kolay gidiyorlardı. Çünkü yol yokuş aşağı idi. Hızla inmek Ayşe Hanımın hoşuna gitmişti. Fakat yokuşun biteceği yerde bir dönemeç vardı. Oraya geldiği sırada karşıdan bir otomobil beliriverdi. Zavallı kadıncağız ne olduğunu anlamadan kendini yerde buldu.

İlk aklına gelen Tik ile Tak'tı. Hemen bakındı. Kafesler yolun öbür tarafına yuvarlanmıştı. O sırada bir ses duydu :

— Yaralandınız mı efendim?

Bu, otomobilin sahibi olacaktı.

— Hayır, bir şeyim yok, fakat kuşlarım.

— Onların da bir şeyi yok; sadece biraz korkmuşlar.

— Ben de öyle, sadece korktum.

— Şimdi ben bisikletinizi arabama yerleştirinceye kadar kıpırdamayın. Ben biraz ileride bir villâda oturuyorum. Eve gidelim. Karım size bakar

Biraz sonra Ayşe Hanım otomobildeydi. Adam ona bir oğlu, bir kızı olduğunu söyledi. O da kuşlarını takdim etti.

Otomobilin sahibi :

— Ben tüccarım, dedi, adım Tezcan... Geçen ay bir çocuğumuz daha oldu. Ama çok müşkül durumdayız. Çocuklara bakacak, onlara dadılık edecek güvenilir birini bir türlü bulamadık.

Çok geçmeden eve vardılar. Çocuklar Ayşe Hanımı görünce çok sevindiler, hemen etrafını aldılar. Bay Tezcan:

— Canım, gelir gelmez misafiri rahatsız etmeyin, sonra size darılır, deyip duruyordu.

O sırada Bayan Tezcan da geldi. Kocası bütün olup bitenleri anlatınca :

- Ne olur bizde kalın efendım, dedi. Burasını kendi eviniz farzedin. Sız de ailemize katılın. Çocuklar sizi şimdıden sevdiler. Onları yalnız bırakmayın.

Ayşe Hanım ne söyliyeceğini şaşırmıştı. Bu teklif onu çok sevindirmişti. Nihayet doya doya çocuk sevecek, istediği gibi bir evde oturabilecekti.

Çocuklar, oturduğu koltuğun iki yanından :

— Ne olur hep burada kalın! diye yalvarınca kararını verdi :

Artık burada kalacaktı.

YER ALTINDA BİR ÇOCUK

MADEN ocağı hem çok karanlık, hem de rutubetliydi. Hasan, elindeki kazmayla kömür damarından iri parçalar koparıyordu. Kolu ağırlaşmış, uyuşmuştu. Gün bitiyor, madenden çıkma zamanı yaklaşıyordu.

— Bu gece okul var mı? diye birisi bağırdı.

Hasan gelenin kim olduğunu görmek için başının üzerindeki grizu lâmbasını düzeltti. Karanlıklar içinde ak saçlarla çevrili buruşuk bir yüz aydınlandı. Gülümsüyordu. Hasan bitişik komşularını çabucak tanımıştı, terini silerek :

— Evet var, dedi, sen de benimle okula gelecek misin Arif amca?

Adamın cevap vermesine vakit kalmadan paydos zili çaldı.

Hasan ara sıra :

— Sınıfım biraz büyüsün, Arif amcaya hiç olmazsa yalnız okumayı öğreteceğim, diye düşünürdü.

Boş yemek sepetini aldı.

— Okula geç kalmıyayım, Allahaısmarladık Arif amca. Yine görüşürüz.

Madenın çıkış yerine gitmek için sağa döndü ve karanlık galeride kayboldu. Orası uzak değildi ama, yollar çok karışıktı. Dikkatli olması gerekiyordu. Okula gitmeden önce elini yüzünü yıkayacak, yarım kalmış ödevini tamamlıyacaktı. Defterini sabah gelirken yemek sepetine koymuştu.

Birden ayağı bir şeye takıldı ve sendeledi. Sarsıntıdan başındaki lâmba söndü verdi. Tekrar lâmbayı yaktı. Çok zayıf bir ışık veriyordu ama, ne de olsa gittiği yeri gösteriyordu. Geçtiği galeri sanki her zamankinden uzun sürmüştü. İleride önüne geniş bir yer çıktı. Burayı daha önce hiç görmemişti.

— Bu işte bir tuhaflık var, diye düşündü. Şimdiye kadar hava borusuna çoktan gelmiş olmalıydım.

Dikkatle etrafına bakındı. Hiçbir yeri tanımıyordu.

Heyy, kimse var mı orada? diye bağırdı.

Cevap yok. Sesi boş galerilerde yankılar yaptı. Korkudan yüzü sapsarı olmuş, sanki boğazına bir şeyler düğümlenmişti. Her halde bir yerde yanlış tarafa sapmış, yolunu kaybetmişti.

Yere oturdu, sırtını duvara dayadı. Çok yorgundu. Duvarın rutubeti sırtına geçiyor, onu üşütüyordu.

— Artık madende kimse kalmamıştır, diye düşündü. Arif amca herkese kendisinden önce çıktığımı söyleyecek. Annem de doğruca okula gittim sanacak. Belki sabaha kadar beni aramazlar.

Madende bütün gece kalmak korkusuyla tir tir titriyordu. Duvarlar çökebilir, ortaya zehirli patlayıcı gazlar yayılabilirdi. Kendi kendine :

— Çıkacak bir yol bulmalı, diye söylendi. Geldiğim yoldan geri döneyim. Yanlış tarafa saptığım yeri belki bulurum.

Başındaki lâmbanın yakıtı çok azalmıştı. Az sonra tamamen söndü. Hasan neredeyse bütün ümidini kaybedip ağlıyacaktı. Karanlıkta ne tarafa gideceğini bilemiyordu. Belki daireler çizerek hep aynı yerlerden geçi-

yordu. Belki de çıkış yerinden gittikçe uzaklaşıyordu.

— Bu gece gelen olsa bile beni bulmalarına imkân yok, diye düşünüyordu.

Geçtiği yerlere bir işaret bırakabilse iyi olurdu. Yere oturup başını ellerinin arasına aldı. Bu karanlıkta bir şey görünmüyordu ki...

Üstelik çok da acıkmıştı. Sepetinde yiyecek bir şeyler kalmış mı diye baktı. Defterinden başka hiçbir şey yoktu. Defteri elinde evirdi, çevirdi. Sahifeleri açtı. Karanlıkta bembeyaz görünüyorlardı.

— Buldum, diye bağırdı. İz bırakacak şeyi buldum.

Sahifeleri birer birer kopardı. İnce ince böldü. Bir taraftan da defterindeki yarım kalmış ödev hatırına geldi. Yüksek sesle :

— Ne olursa olsun, buradan çıkmalıyım, dedi. Ödevi baştan yaparım.

Kâğıtları elinde tutarak ilerledi. Yeni bir galeriye sapacağı zaman köşeye bir kâğıt bırakıyordu. Ansızın bir gürültüyle yerinden sıçradı. Acaba tavan mı çöküyordu? Kenarda bir yere sığınmaya çalıştı. Gürültü yaklaşıyordu. Korkudan taş kesildi. Karşıdan yavaş yavaş bir şey geliyordu. Gözlerini uğuşturdu.

— Oh, bir eşekmiş! Başına ışık bağlamışlar. Anladım, gürültü çektiği arabadan geliyormuş.

O anda Arif amcanın sesini duydu :

— Hasan, bıraktığın kâğıttan işaretleri gördük. Çabuk ol, atla arabaya.

Bir kâğıt parçasını ışığa tutarak «A... B...» diye okumaya çalışıyordu.

Hasan buna çok sevindi. Demek ki Arif amca harfleri kendi kendine öğrenmişti. Ona okuma öğretmek kolay olacaktı.

— Benim madende kaldığımı nasıl anladınız? Sabaha kadar gelmiyeceksiniz diye korkuyordum.

— Öğretmenin niçin derse gitmediğini merak etmiş. Sormak için size uğramış. Böylece hepimiz çalışkan Hasan'ı okula gitmekten alıkoyan bir tehlike olduğunu anladık. Hemen yardıma koştuk.

Kaçak Maymunlar

Bir cumartesi günü saat onu çeyrek geçe, New - York şehrinin bütun karakollarının telefonu çalmaya başladı. Sokaklar kalabalıktan geçilmiyordu. Şehirde isyan çıkmıştı.

O sabah saat 9.45 te, Fulton Caddesinde hayvan satan dükkânlardan birinde çalışan memur, maymunlardan birinin kafesin bir kenarına sıkıştığını görmüş, kurtarmak için kafesi açınca, yaramaz maymun dışarıya fırlayıvermiş. Arkasından aynı kafeste bulunan diğer maymunlar da çıkmışlar. Zavallı memur, maymunları tekrar kafese koymaya çalışırken, onlar diğer kafeslerin de kapılarını açmış ve böylece 80 maymun daha serbest kalmıştı. Nihayet içlerinden biri pencereden sokağa atlayınca tam 99 maymun birden sokağa döküldü.

Maymunların isyanı müthiş bir şeydi. Sürü halinde, meselâ 40 - 50 maymun birden bir mağazaya giriyor, her şeyin altını üstüne getirdikten sonra oradan çıkıp başka bir mağazaya veya apartmana giriyorlardı.

O kadarla kalsa iyi. Bir kısım maymunlar da, itfaiye merkezine girmiş, hele itfaiyecilerin üst katlardan kayarak indikleri çelik sütunu görünce sevinçten ne yapacaklarını şaşırarak oynaşmaya başlamışlardı. Ama yaramazlar, bir, beş değil ki, sürüyle...

Öte yandan bir kısım maymun da, âyin sırasında kiliseye girmiş, papaz efendiyi şaşkınlıktan deliye çevirmişti.

Kaçak maymunlar en sonunda toplandı ama, ne kadar zamanda biliyor musunuz, tam üç ayda... Elbette, maymun deyip geçmeyin, ele avuca sığmaz bir yaratık bu...

AY YENİ DOĞMUŞTU

YATMA zamanı geçmişti. Jane ile Jimmy deniz kenarına giderek uzun zaman ayın doğmasını beklediler

Bu çocuklar, Amerika Birleşik Devletlerinin güney - doğusunda, Atlas Okyanusu ile Meksika Körfezi arasında uzanan Florida yarımadasında yaşıyorlardı. O gece yalnız değillerdi. Kaptan Jim yanlarına oturmuş, sigarasını tüttürüyordu. Ak saçlı, konuşkan bir adamdı. Çocuklara gece deniz kenarına gelmelerini o söylemişti.

Birden Jimmy, Jane'in elini tutarak :

— Denizdeki şu simsiyah şeyi görüyor musun, diye fısıldadı.

— Evet, gittikçe büyüyor. Korkuyorum. Keşke buraya gelmeseydim. Şimdi yatağımda ne güzel uyuyacaktım.

— Saçmalama. Bu, Kaptan amcanın anlattığı kaplumbağalardan biri. Korkma, bir şey yapmaz. Asıl o insandan korkar. Bak sudan çıkıyor.

İri bir kaplumbağa ağır vücudunu kumların üstünde zorla sürüklemeğe çalışıyor, arada bir durup bir şey var mı diye etrafına bakınıyordu. Çocuklar yerlerinden kıpırdamadılar. Kaplumbağa sahilin gerisindeki kum tepeciklerine doğru ilerledi. Arka ayaklarını kürek gibi kullanarak kumun içinde bir çukur kazmağa başladı. Çukur yarım metre kadar derinleşince yumurtlamak için üzerine oturdu.

Kaptan Jim, çocuklara arkasından gelmelerini işaret ederek kaplumbağaya yaklaştı.

— Bir kere yumurtlamaya başladı mı bizden korkmaz, dedi.

Jimmy :

— Ne tuhaf, diye söze karıştı. Kaplumbağaya bakın. Sanki ağlıyormuş gibi bir hali var. Aaa, sahiden ağlıyormuş! Gözyaşlarını görüyor musunuz? Acaba niçin üzgün?

— Anlaşılan ağlamaktan hoşlanıyor. Belki de bütün hayatı boyunca ağlamıştır. Biliyor musunuz çocuklar, kaplumbağalar 200 yıldan fazla yaşar.

Jimmy :

Mehmet Ali & Akgomsefası

— Bu gece çukura kaç tane yumurta bırakacak, diye sordu

— Tahminime göre 200 den fazla. Bazı kaplumbağalar 50 yumurta, birçokları ise 200 den çok fazla yumurtlarlar. Sahilde işleri bitince denize dönerler ve okyanuslarda dolaşır dururlar.

Jane meraklanmıştı :

— Peki, ya yavruları ne olur? Kendi kendilerine mi yumurtadan çıkarlar? Kaplumbağa yavrularına bakmaz mı?

— Nasıl baksın, Jane. 200 den fazla yavruyla hangi anne başa çıkabilir.

Haklısınız. Hem de bir yıl sonra bu yavruları bir yaşına geldiği zaman yine yumurtlayacak ve 200 tane daha yavrusu olacak. Ben de onun yerinde olsaydım, başımı alır giderdim.

Jimmy sordu :

— Kaptan amca, Floridaya her sene yumurtlamak için kaplumbağa gelir mi?

— Sürülerle gelirler. Tabii yalnız buraya değil, başka sahillere de giderler. Yaz aylarında, bilhassa mehtaplı gecelerde karaya çıkıp yumurtlarlar. Denizde çok iyi yüzerler ama, karadaki biçimsiz yürüyüşlerini siz de gördünüz. Burada düşmanlarına karşı kendilerini korumaları çok güçtür. Onun için denizin kabarmasını beklerler. O zaman kumullara kadar yürüyecekleri yol biraz daha kısalmış olur. Denizden çıkar çıkmaz bir şeyden korkarlarsa hemen geri dönerler. Ertesi gece bir daha şanslarını denerler. Avrupalıların buraya yerleşmelerinden yıllarca önce Florida'da oturan yerliler kaplumbağaların sahile çıkıp yumurtlamasını beklerlermiş. Yiyecek sıkıntısı çektiklerinden bu yumurtalar onlara bir ziyafet gibi gelirmiş.

Jimmy :

— Siz de bu yumurtalardan topladınız mı hiç?

— Tabii. Çocukken her yaz başlıca eğlencemiz buydu. O zaman başka çeşit yumurtamız yoktu, yani tavuk beslemezdik.

— Kaplumbağa yumurtaları tavuk yumurtası gibi pi-

şirilip yenebilir mi?

— Elbette, omleti çok güzel olur. Haşlanmışının yalnız sarısı yenir. Akı mideye ağır gelir, kolayca sindirilemez.

O sırada kaplumbağa kazdığı çukurun üstünden çekildi. Çocuklar merakla baktılar. Ay ışığında bir küme yumurta ışıl ışıl parlıyordu.

Jimmy :

— Bu kadar çok yumurtayı bir arada görmemiştim, diye bağırdı.

Kaptan Jim eğilip bir avuç yumurta aldı. Çocuklara da birer tane verdi. Yumurtalar kabuksuzdu, yalnız üstlerinde deriye benzer bir zar vardı. Tavuk yumurtası gibi kolayca kırılmazdı.

Kaplumbağa, yumurtaların üstünü örterken çocuklar da kum atarak ona yardım ettiler.

Kaptan Jim :

— Bütün yumurtaları alınsa bile yine çukuru iyice kapatırlar, dedi.

Jane :

— Pek akıllı değillermiş öyleyse, diye cevap verdi. Yavrular ne zaman çıkacak?

— Bütün yaz güneş, kumları kızdırdıkça yumurtalar da ısınacak. Dokuz hafta sonra 200 tane mini mini kaplumbağa yavrusu yuvalarını bırakarak denize koşacaklar. Yollarına, kendilerinden büyük bir cisim, meselâ bir kaya parçası çıkarsa üzerinden aşamazlar, yanından dolaşmayı da akıl edemezler ve orada kalıp sonunda ölürler.

Kaplumbağa çukurun üzerindeki kumları düzeltti ve ağır ağır denize doğru ilerlemeğe başladı.

Çocuklar :

— Güle güle kaplumbağa, dediler. Yavrularının hepsinin denize ulaşmasına yardım edeceğiz. Gözün arkada kalmasın.

S. Ö.

TABİATTA NELER OLUYOR

ARI YAKALAYAN BİTKİ

Bal arısı, her çiçekte bal özü aramaya pek meraklıdır Ama Kobça Çiçek adı verilen bu yılan biçimli böcekçil bitkinin tuzağına düşerse ölümden kurtulamaz Bitkinin sapının içinde aşağıya doğru kıvrılmış kılcıklar arının kolayca ilerlemesine yardım eder Ama içerde bir şey bulamayınca başına gelenleri anlasa bile dönüp dışarı çıkmak için boşuna çabalanır ve ölünceye kadar çırpınır kalır

TERS AKAN ÇAĞLAYANLAR

Hawaii takımadalarından biri olan Oahu adasında yukarıya doğru akan çağlayanlar vardır. Yüksek bir yerden dökülen sular yarı yola gelince çok şiddetli bir rüzgârla tekrar yukarıya doğru savrulurlar

BALIK SÜRÜSÜ

Sakın bu büyük balığın küçük balık sürüsünü yuttuğunu sanmayın Bu yavru balıklar bir tehlike sezince doğru annelerinin ağzına sığınırlar ve korkuları geçinceye kadar orada kalırlar Anne balık çok iri cüsseli olduğu için başka balıklar onu kolay kolay yutamaz

Mehmet Ali & Akşamsefası

Talih Adası

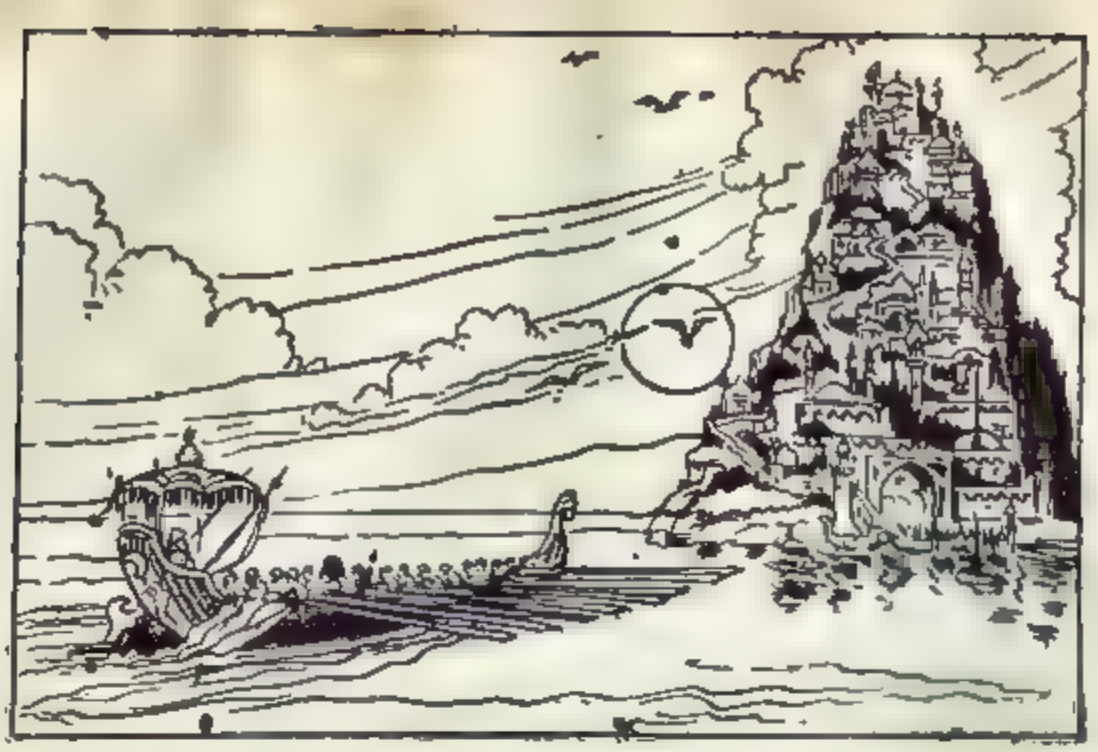

FIRINCI Selim ile balıkçı Selim aynı şehirde yaşıyorlardı. Fırıncı çok zengindi, balıkçı ise fakir mi fakirdi. Ağları günlerden beri denizden boş çıkıyordu. Artık bu yoksulluğa dayanacak hali kalmamıştı.

— Ben çalışkan bir adamım, ama talihim yok. Onun için başkalarından yardım isteyebilirim, diye düşünerek fırının yolunu tuttu. Fırıncıya:

— Bana veresiye bir ekmek verir misin? diye sordu. Yarın balık tutup satarsam, borcumu öderim.

— Olur ama bir şartla, ben para istemem. Yarın ağlarına ne takılırsa bana getir.

Balıkçı Selim:

— Kabul, istediğin bu olsun, diyerek ekmeği aldı.

Aksilik bu ya, ertesi günü sabahtan akşama kadar uğraştığı halde bir tek balık bile tutamadı. Güneş batarken son defa şansını denemek istedi. Bu defa ağa ağır bir şey takılmıştı. Güçlükle sahile çekti. Bu, üstü acayip şekiller ve bilmediği yazılarla kaplı küçük bir sandıktı.

— İşte dünkü ekmeğin karşılığı, diye sevinerek sandığı fırıncı Selim'e götürdü.

Sandıktan iki top kumaş ve bunların her birinin içinden küçük birer kutu çıktı. Bir kutuda yakut taşlı bir altın yüzük, diğerinde demirden yapılmış gösterişsiz, alelâde bir yüzük vardı. Bu yüzükler aslında göründüklerinden çok daha değerliydi. Altın olanın iç tarafında şunlar yazılıydı: «Takana şans getirir.» Demir yüzüğün içinde ise şu yazılar okunuyordu: «Akıl dünyanın bütün zenginliklerine bedeldir.»

Fırıncı Selim:

— Ben bu işte kârlı çıktım. Böylece bana borcunu ödemiş oluyorsun,' diyerek şans getiren altın yüzüğü parmağına geçirdi. Demir yüzükle kumaşları fakir dostuna bıraktı.

Akşam üstü, fırıncı Selim'in yanına ak sakallı ihtiyar bir adam sokuldu. Talih getiren yüzük bu andan itibaren marifetini göstermeye başlıyordu. Yabancı adam:

— Senin adın Selim mi? diye sordu.

Evet.

Yakut taşlı altın yüzüğün var mı?

Evet, var.

— Öyle ise gel benimle. Seni «Talih Adası»na götüreceğim.

Yolculuk bir rüya gibi geçmişti. Sabah güneş doğarken bindikleri kayık «Talih Adası»na yanaştı. Adanın üstünde kat kat bir şehir kurulmuştu. Sarayların, bahçelerin güzelliği gözleri kamaştırıyordu. Halk el çırpıyak:

— Kıral Selim geliyor. Yaşasın kıralımız, diye bağırıyordu.

Prensler ve devletin ileri gelenleri onu beyaz ata bindirip parlak bir törenle saraya götürdüler. İşte böylece talih yüzüğü fırıncıyı çok zengin bir kıral yaptı. Ama bakın daha neler olacak...

O gün akşama kadar çeşit çeşit eğlenceler birbirini kovaladı. Tam gece yarısı bütün şamdanlar kendiliğinden söndü. Her taraf kapkaran-

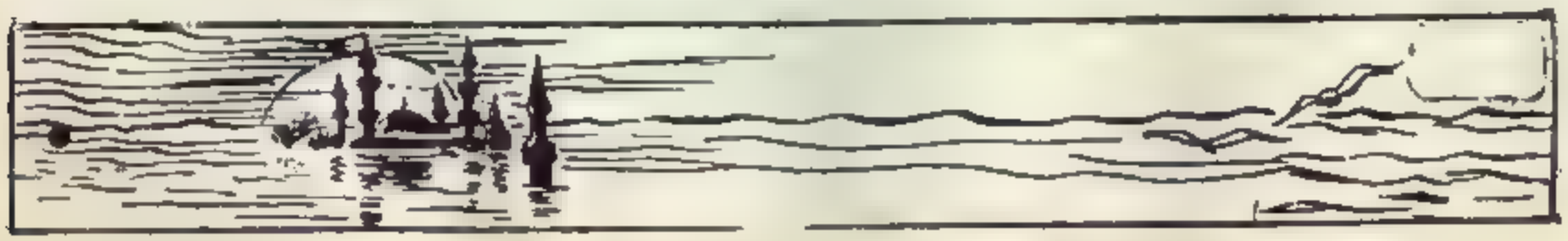

lık kesildi. Çalgılar sustu. Şarkılar, kahkahalar duyulmaz oldu. Herkes bağıra bağıra ağlamaya başladı. Kıralın bulunduğu salonun kapısı açıldı. Altı tane dev gibi iri yarı arap içeri girdi. Baştan aşağıya beyazlar giyinmişlerdi. Ellerindeki meşaleler ortalığı aydınlatınca Selim salondaki insanların korkuyla yere kapanmış olduğunu gördü.

Araplar, kıralı kolundan tutarak zorla dışarıya çıkarıp sarayda hiç bilmediği bir salona götürdüler. Burası siyah mermerden yapılmıştı. Ortada yedi basamaklı yüksek bir kaide üzerinde mermer bir kadın heykeli duruyordu. Gözleri kapalı olmasa, Selim onu canlı sanacaktı. Başındaki tacı ve mücevherleriyle tıpkı bir kraliçeye benziyordu. O kadar güzeldi ki, insan uzun zaman yüzüne bakamıyordu.

Böylece on iki ay geçti. Yıl sonu geldi. Herkes yine çılgınca eğleniyordu. Gece yarısı her zamanki gibi araplar geldiler. Bu sefer kıpkırmızı elbiseler giymişlerdi. Meşaleleri alev alev yanıyordu. Mermer heykel canlanmış, et ve kemikten bir kadın olmuştu. Gözleri açıktı. Kıral Selim'e bakıyordu.

— Selim sen misin? diye sordu.

— Evet.

— Yakut taşlı altın yüzüğün var mı?

— Evet, var.

— Demir yüzük de sende mi?

— O balıkçı Selim'de kaldı.

Bunu duyar duymaz kadın acı bir çıklık attı. Bu çığlık şehrin her köşesinde yankılandı. Arkasından korkunç bir gök gürültüsü ortalığı inletti. Duvarlar sallanıyor, yer sarsılıyordu. Yıkılan evlerin altında kalan insanların feryatları denizin sesine karışıyordu. Denizle rüzgâr boğuşan iki canavar gibi kükrüyordu. Elinde talih yüzüğü olmasaydı, Selim de sulara gömülen sarayın içinde kalacaktı. Duvarlar, kubbeler, sütunlar birer birer çöktüğü halde bir tek sıyrık bile almadan bunların arasından kurtuldu. Önüne boş bir kayık çıktı. Azgın deniz bu kayık hariç, adayı üzerindekilerle birlikte yutuverdi.

Nihayet ortalık sakinleşti. Kayık başka bir adaya sürüklendi. Burada bir tek ot bile yoktu. Her tarafı sarp kayalıktı. Talih yüzüğü yine imdadına yetişmeseydi, fırıncı Selim açlıktan ölecekti. Ertesi günü adanın yakınlarında bir gemi göründü. Tacını ve süslü elbiselerini vermeğe razı olunca onu kendi memleketine götürdüler.

Doğruca gidip dükkânını buldu. Orada yaptığı ilk iş yüzüğü çıkarıp rafa koymak oldu. Kendi kendine :

- Eğer bu talih yüzüğü ise ben böyle talih istemiyorum, diye söylendi.

Şimdi gelelim balıkçı Selim'e...

Demir yüzüğü parmağına takınca zengin olmamıştı ama, kolayca geçinip gidiyordu. Akıllı olan tabii hiçbir zaman aç kalmaz.

Bir gün fırının önünden geçiyordu. Fırıncıyı içeride görünce hayret etti. Merakla :

— Aaa, sen geri döndün mü arkadaş? diye sordu.

Adamlar, Selim'i bu heykelin önüne getirince tepedeki kubbeden heybetli bir ses duyuldu :

— Selim, Selim, Selim!... Bugün yiyip içme, eğlenme günüdür ama, yarını aklından çıkarma.

Bu sözler bitince altı arap, onu aldıkları yere götürdüler. Sonra geldikleri gibi ortadan kayboldular. Işıklar yine kendiliğinden yandı. Çalgılar çalmağa, herkes eskisi gibi eğlenmeğe başladı. Kıral korkunç bir rüyadan uyanmış gibiydi.

Bu ülkede geçen günler birbirinden farksızdı. Her gece eğlenceler birden kesiliyor, rüya sandığı korkunç olay tekrarlanıyordu.

— Evet. Buradan ayrılınca zengin bir kıral oldum ama, şimdi görüyorsun eskisi gibi fırıncılık yapıyorum. O talih getiren yüzük müdür nedir, bir daha onu parmağıma geçirirsem, bana fırıncı Selım demesinler.

Başından geçenleri dostuna bir bir anlattı. Balıkçı Selım :

O adayı ben de görmek istiyorum, dedi. Yüzüğü bir daha takmıyacaksan bana ver.

— Al senin olsun. Güle güle kullan.

✶

Balıkçı Selım de tıpkı fırıncı Selim gibi «Talih Adası» na götürüldü. Şehir sanki hiç batmamıştı. Her

SOĞAN ve SARMISAK

TABİAT insanlara gereken ilâçların çoğunu, günlük yiyecekler arasında bol bol vermiştir. Allahın günü yediğimiz sebzeler, kuru yemişler, meyvalar vitamin doludur. Her sebzenin, her çeşit yiyeceğin birçok özelliği vardır. Burada size sadece soğan ve sarmısaktan bahsedeceğiz.

Çiğ olarak yenen soğan ve sarmısağın çok büyük bir mikrop öldürücü hassası vardır. Soğanın mikrop öldürücü tesiri saatler, sarmısağınki ise günlerce devam eder. Bunlar, dizanteri, tifüs başta olmak üzere her çeşit bulaşıcı mikroplu hastalıklara çok iyi gelir. Burada çok önemli bir noktayı da atlamamak gerekir. Meşhur tarihçi Herodot, Keops piramidi yapılırken, çalışan işçilere günde tonlarca soğan, sarmısak yedirildiğini kaydeder. Bu sayede binlerce işçiyi kolera ve tifüs gibi bazı korkunç salgın hastalıklardan korumak mümkün olabilmiştir.

Soğan ve sarmısağa bu faydalı özellikleri verirken, tabiatın insanlara yaptığı en büyük iyilik nedir bilir misiniz? Bu yiyeceklerin hiç kimseye zararlı olmaması... Herkes, istediği kadar yiyebilir. Her ikisinin de hazmı kolaydır.

Son zamanlarda bilginler, soğanla sarmısağın grip virüslerine karşı da tesirli olduğunu ispat etmişlerdir.

Şimdi kala, kala bu iki faydalı şeyin bir zararı kalıyor, kokuları. Herhalde bunu da kusur saymamak lâzım. Bir topluluğa gidileceği zaman yemeyiveririz olur biter.

Bu arada, domatesin de geniş ölçüde mikrop öldürücü özelliği olduğunu kaydetmek gerekir.

şey yerli yerinde duruyordu.

İlk gece onu da altı arap, siyah mermerli salona götürdüler. Kubbeden :

— Selim, Selim, Selim!... Bugün yiyip içme, eğlenme günüdür. Ama yarını düşün, diye ses gelince Selim yüksek sesle :

— Söylediklerini duyuyorum. Ben hem yarını, hem de bugünü düşünürüm, diye cevap verdi.

Ertesi sabah bütün akıllı adamları sarayına çağırdı, onlardan fırıncı Selim'in kayığının sürüklendiği çorak adanın nerede olduğunu öğrendi. Orada bulunduğu adadakilerden daha güzel saraylar, evler, bahçeler yaptırdı. Böylece ada toprağının eski kısırlığından eser kalmadı. Halkı da gemilerle o adaya taşıttı. Bütün faydalı hayvanlar beraber götürüldü. Bu işler bittiği zaman yıl sonuna iki gün kalmıştı. İki gün sonra Talih Adası batacaktı. Birinci gün güzel heykeli ikinci adaya, yeni sarayına yerleştirdi.

İkinci gün, yani yılın son günü kendisi de arkasında boş bir şehir bırakarak yeni sarayına taşındı.

Gece yarısı bu sarayda da bütün ışıklar söndü. Yedi adam Selim'i şimdi yine canlanmış olan heykel kıraliçenin yanına sürüklediler. Aralarında şöyle bir konuşma oldu :

— Selim sen misin?
— Evet.
— Akıl yüzüğü sende mi?
— İşte burada.

Bu sefer ne kadın bağırmış, ne gök gürlemiş, ne de

ortalık sarsılmıştı. Çünkü bu ada sağlam kayalar üzerine oturmuştu. Öteki gibi büyülü değildi.

Güzel kıraliçe bulunduğu yerden indi, Selim'in boynuna sarıldı. Artık tekrar heykel olmıyacaktı. Selim :

— Bütün bunları senin için yaptım, dedi.

— Ben de yıllardan beri seni bekliyordum.

Günlerce süren bir düğün yapıldı. Balıkçı Selim akıllı ve zengin bir kıral olarak güzel kıraliçeyle hayatının sonuna kadar çok mesut yaşadı.

Talih insana her zaman mutluluk getirmez. Talihlinin elinden kaçırdığı fırsatlardan akıllı faydalanabilir.

★

ERKEN BAŞLAMAK

Çocuklarını seven onların istikbalini düşünen ana - babalar yavrularını Doğan Sigortanın Tahsil ve Çeyiz Sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa o kadar kârlıdır.

GÜLELİM

Bir toplantıda herkes bir marifet yapıyordu. Bir ara adamın biri çıkıp :

— Ben bütün hayvanların seslerini taklit ederim. İstediğiniz hayvanı söyleyin, taklidini yapayım, dedi.

Bir çocuk bağırdı :

— Balık, balık !...

★

— Bu kibrit yanmıyor anne.

— Neden yanmıyormuş ?

— Bilmiyorum. Ama demin yanmıştı.

★

Oymak Beyi izcilere pusula ile yönleri gösteriyordu.

— Eğer kuzeye dönerseniz, batı solunuza, doğu sağınıza düşer. Öyle ise arkanıza ne gelir ?

Bir izci cevap verdi :

— Çantalarımız.

★

Nefes nefese kalmış bir avcı, ormanda rastladığı bir adama sordu:

— Buralarda bir tilki gördün mü ?

— Görmüştüm. Çok iyi hatırlıyorum.

— Ne zaman gördün, çabuk söyle !

— Ağustosun 15 i gelirse bir sene olacak.

Patron işçilere sordu:

— Ustabaşı size yapacağınız şeyi anlattı değil mi ?

İşçilerden biri :

— Evet efendim anlattı. Siz uzaktan görününce onu hemen uyandıracakmışız.

★

Sevinç babasına koşarak :

— Babacığım bir sopa ve eski bir kutu ile kendime bir mandolin yaptım.

— İyi ama teli nerden buldun ?

— Hiç, amcamın kemanından birkaç tane çıkardım.

Elâ'nın Yaz Tatili

ELÂ şımarık, gösteriş budalası bir kızdı. Okullar tatile girerken, her önüne gelen arkadaşına yazın otomobille yapacağı bir aylık seyahati anlatmıya başladı. Bir gün arkadaşı Zeyneb'e sordu:

— Peki, sen bu tatil ne yapacaksın?

Küçük yaşta öksüz kaldığı için büyük annesiyle beraber oturan Zeynep:

— Her zamanki gibi anneannemle Elmalı'ya gideceğiz, dedi.

— Villânız mı var orada?

Zeynep gülümsedi:

— Yoo, sadece büyücek bir çiftlik, bir mandıra...

— Nasıl vakit geçiriyorsun orada?

— Mandıramızda yardım ediyor, boş vakitlerimde de bisikletle geziyorum.

— Bisikletle mi?...

Elâ küçümseyerek dudak büktü, sustu. Zeynep kızardı. Şımarık arkadaşına haketti-ği birkaç söz dilinin ucuna geldi, ama tuttu kendini.

Beş, on gün sonra iple çekilen yaz tatili başladı. Elâ, Amerika'dan hediye gelen göz alıcı bir yol kıyafetiyle arabayı süren babasının yanına kurulmuştu, yoldan geçenler ona baktıkça büsbütün kurumlanıyordu.

Şehirden çıkınca sayfiye köşkleri başladı. Bir plâj gazinosunda öğle yemeğini yediler. Geceyi sahil vilâyetlerinden birinde geçirmeyi düşünüyorlardı. İkindiye doğru, Elâ'nın babası Cemil Beyin yolun tenhalığından faydalanarak oldukça hızlı sürdüğü araba birdenbire zınk diye durdu. Uzun yola şoförsüz ilk defa çıkan Cemil Bey, arıza sebebini bir türlü anlıyamadı.

— Mühimce bir şey olmalı, diye söylendi. Yoldan birinin geçmesini bekliyelim;

yardımsız olmıyacak bu iş.

— Yakında bir köy, kasaba varsa eve telefon edelim, Mehmet Efendi gelsin, dedi karısı.

— Mehmet Efendiye izin verdiğimi unuttun galiba Köye gitmiştir artık...

Elâ'nın keyfi iyice kaçtı. Güneşten korunmak için annesiyle yolun kenarında bir akasya altına oturmuş, için için kızıyordu. Aksi gibi, hafta arası olduğu için yol pek ıssızdı.

Hah, işte bisikletle birisi geliyor!

Cemil Bey sevindi:

- Adamcağıza rica edelim de en yakın garaja telefon etsin.

Elâ küçümseyen bir dudak bükmeyle:

— Buralarda garaj varsa eğer, diye mırıldandı.

Bisikletli yolcu yaklaştıkça bir erkek olmadığı anlaşıldı. Birdenbire Elâ:

— Aa... Zeynep bu!... Zeynep!... diye bağırdı. Yüzü kızardı, o anda orada olmamayı ne kadar isterdi!

— Hangi Zeynep, şu okulu birincilikle bitiren sınıf arkadaşın Zeynep mi?

— Evet baba.

— İyi bir tesadüf doğrusu.

Elâ ses çıkarmadı.

Zeynep, zarif kıyafetiyle yol kenarında oturmuş, sakatlanan arabasını mahzun mahzun seyreden arkadaşını görünce şaşırdı. Meseleyi anlatan Cemil Beye:

— Mandıramız üç kilometre ötede. Varır varmaz bizim kamyonlarımıza bakan tamirciye telefon ederim, dedi.

Elâ'nın annesi:

— Gece olmadan muhakkak kasabaya götürsünler bizi! dedi.

Zeynep bir şey düşünür gibi oldu.

— Kasabanın oteli konforsuzdur, orada rahat edemezsiniz, dedi. Ben mandıraya gideyim de anneannemle görüşeyim.

Bisiklete atlayarak asfalttan kayar gibi, hızla uzak-

laştı. Zeyneb'in arkasından bakan Elâ'nın annesi:

— Ne sevimli çocuk, dedi. Hızır gibi yetişti. Böyle bir arkadaşın olduğuna çok memnunum Elâ.

Yarım saat geçmeden kamyonetle bir tamirci geldi. Cemil Beylere:

— Arabanızın tamiri uzarsa, bizim hanımefendi bu gece çiftliklerinde kalmanızı rica ediyor, dedi.

Otomobili gözden geçirdikten sonra arızanın gerçekten önemli olduğunu haber verdi; yeni arabayı yedeğe alarak yola çıktılar. 10 - 15 dakika sonra park gibi büyük, geniş bir bahçenin ortasında yeşil pancurlu beyaz bir köşk göründü.

Cemil Bey, hayretle:

— Arkadaşının mandıra dediği bu büyük köşk demek! diye bağırdı.

Tamirci gülümsedi:

— Hanımefendi gösterişten hoşlanmaz. Torununu da böyle yetiştiriyor.

Köşkün içi dışından da zengin, konforluydu. Zeyneb'in anneannesi beklenmedik misafirleri çok candan karşıladı, kasabaya gitmelerine asla razı olmadı. Büyükler aralarında konuşurken Zeynep arkadaşını bahçeye götürdü. Çiçekleri, havuzları, yeşilliğin arasındaki küçük heykelcikleri hayranlıkla

seyreden Elâ, âdeta çekinerek:

— Bu güzel köşkünüzden hiçbir zaman bahsetmemiştin Zeynep; neden?

Zeynep gülümsedi:

— Anneannem, malla mülkle övünmenin doğru olmadığını söylediği için.

Elâ bozulur gibi oldu, ama sormağa devam etti:

— Aramızda en sade giyinen, daima gölgede duran sendin. Halbuki anneannen hususi bir araba alacak durumda, değil mi?

Zeyneb'in yüzü mahzunlaştı:

— Evet... öyle... Yalnız annemle babam bir otomobil kazasında öldüler de...

Elâ, arkadaşının sözünü bitirmesine fırsat vermeden boynuna atıldı. Fena halde utanmıştı.

— Övünmelerimi kimbilir ne kadar gülünç buluyordun!... diye mırıldandı.

— Yo... Yalnız anneannem: «Ancak kendi gayretimizle kazanılan şeylerle övünmeliyiz» dediği için ben de şimdilik sadece okulda elde ettiğim başariyle övünürüm.

Ertesi gün tamir edilen yeni otomobille gezintilerine devam eden Elâ, Zeynep'le vedalaşırken, kimsenin duyamıyacağı bir sesle:

- Verdiğin dersi unutmıyacağım Zeynep! diye fısıldadı

Nihal Yalaza TALUY

BANKADAKİ ÇOCUK

Bekçiyle, eve gelir gelmez elindeki boş kumbarayı masanın üzerine bıraktı :

— Kumbarayı Yapı ve Kredi Bankasına götürdüm, veznedar amcaya açtırdım, dedi. İçinden ne çıksa beğenirsiniz : 57 lira 75 kuruş. Böylece İkramiyeli Aile Cüzdanındaki hesabım 545 liraya yükseldi. Şimdi beş kura numarası ile ikramiye çekilişlerine gireceğim.

Babası :

— Aferin yavrum, dedi. Artık para biriktirmenin zevkini tattın. İnşallah sana bir gün Yapı ve Kredi Bankasının apartman dairelerinden veya zengin para ikramiyelerinden biri çıkar da sayende kiracılıktan kurtuluruz.

— Kumbaramı götürdüğüm zaman bankada ben yaşta bir çocuk da vardı. Meğer ona Yapı ve Kredi Bankasının geçen aykı çekilişinde 1000 lira çıkmış. Annesiyle beraber onu almaya gelmişler. Çocuk ne sevinçliydi görseniz. Doğrusu imrendim o çocuğa. Talihliymiş.

— Talih bakarsın bir gün sana da gülüverir yavrum. Hele bekle biraz.

KARIŞAN TOHUMLAR

YUSUF Usta çiçek tohumlarını paket ettiği gün pek üzgündü. Bir defa ekmek fazla kızarmış diye kahvaltı etmemişti. Sonra gazetedeki haberlere canı sıkılmıştı. Üstelik gözlüklerini kaybetmiş, buluncaya kadar akla karayı seçmişti.

Çiçek ve sebze tohumlarını paketlere doldurduğu zaman hırsından küplere biniyordu. Onun için yaptığı işe pek dikkat etmedi.

Çok geçmeden havalar ısınmaya başladı. Kasabalılar da güzel havayı görünce çiçek ve sebzelerini ekmeye karar verdiler. Herkes çapasını, tırmığını çıkardı, tohum almak için Yusuf Ustanın dükkânına hücum etti.

O gün akşama kadar hiç durmadan tohum alış - verişi oldu.

Aradan iki hafta geçmeden işler yavaş yavaş karışmaya başladı. Bir sabah Ali Bey dükkâna damladı. Pek sinirli görünüyordu.

— Bana bak Usta, diye gürledi. İki hafta önce senden aldığım fesleğen tohumundan fesleğen çıkmadı!

— Ya ne çıktı?

— Horozibiği!

Onun arkasından bir kadın çıkageldi.

— Yusuf Usta, dedi, şikâyet etmeyi hiç sevmem. Ama bana sattığınız ıspanak tohumu ıspanak değil, havuçmuş!

Onun arkasından birkaç kişi daha geldi. Yusuf Usta yumuşak bir dille bütün müşterilerini yolcu ettikten sonra başına gelen işi düşünmeye başladı. Olan olmuştu bir defa. Doğrusu pek berbat bir haldeydi. Demek paketleri hazırladığı gün dalgınlıkla bütün tohumları birbirine karıştırmıştı. Tevekkeli keskin sirkenin zararı küpüne dememişler. Ama ne yapıp edip buna bir çare bulmalıydı. Düşündü, düşündü, nihayet o gece saat tam ona beş kala aklına bir fikir geldi.

Ertesi sabah doğruca gazete idarehanesine giderek bir ilân verdi. Keyifle dükkânına geldi. Aynı anda bir müşteri daha gelerek, mısır yerine bezelye çıktığını haber verdi.

Gazete çıktığı zaman kasabalılar arka sayfada şu büyük ilânı gördüler:

Tohumcu Yusuf Usta
Büyük bir
Müsabaka tertipledi

Tohumcu Yusuf Usta bu yıl yanlışlıkla bütün tohumları birbirine karıştırmış bulunuyor. Bunu ödemek için, kasaba halkı içinden bahçesinde en büyük bir sürprizle karşılaşacak olana mükâfat verecektir. Tohumlarınızı Tohumcu Yusuf Ustadan alın ve ne çıkacağına dikkat edin. Büyük bir mükâfat kazanabilirsiniz.

Mükâfat panayırdan sonra verilecektir.

O günden sonra Yusuf Ustanın işleri birden arttı. Herkes onun dükkânına koşuyor, tohum alıp ekenler de ne çıkacak diye merakla bekliyordu.

Nihayet mevsim bitti. Panayır açıldı. Panayırın son günü Yusuf Usta yüksekçe bir yere çıkarak:

— Sevgili hemşerilerim, dedi, heyecanlı bir yaz geçirdik. Hiçbir kimse ektiği tohumdan ne çıkacağını bilmiyordu. Şimdi burada en sürprizli bitkiyi yetiştirene mükâfatını vermek için top-

Bandırma'dan Cevat Sözer kardeş soruyor :

1. Deniz suyu niçin tuzludur

2. Dünyanın en büyük transatlantiğinin adı nedir? Hangi devletindir?

3. Şamandıra ne işe yarar?

1. Bütün akar sulara geçtikleri yerlerden türlü türlü maddeler karışır, bu maddeler arasında en çok bulunan çeşitli tuzlardır. Hemen hemen her akar suda, pek az, belli belirsiz de olsa, tuz vardır. Bu sular bir yerde toplanıp birikince buharlaşan kısmın tuzları geri kalan kısımdaki tuza katılır. Dışarıya akıntısı olmıyan bütün göllerin suları işte bu sebepten tuzludur. Buharlaşmanın ziyade olduğu yerlerdeki böyle göllerin suları çok tuzlu olur. Konya ovasındaki Koçhisar gölü yazın kuruyunca buharlaşan sular yerine tabaka tabaka tuz kütleleri kalır. Kısaca hangi gölün dışarıya akıntısı varsa o tatlı su gölüdür. Böyle akıntısı olmıyan göller de tuzlu su gölüdür. Bütün akar sular enlnde sonunda denizlere karışır. Taşıdıkları tuzlar da denizlerde birikir. Eğer denizlere yağmur yağmasaydı, tuzluluk durmadan artardı. Ama buharlaşan sular tekrar saf olarak yağmur şeklinde denizlere indiği için suyun tuzluluğu hep aynı kalır. Yalnız sıcak bölgelerde olan veya büyük akar su olmıyan denizlerin suları daha tuzlu olur. Karadenizin tuzu azdır, çünkü çeşitli ve büyük nehirler buna bol bol su getirir. Akdeniz daha tuzludur, çünkü onda buharlaşma daha çok olur. Kızıldeniz ise çok daha tuzludur çünkü buharlaşma ötekilerden daha ziyade olan bu denize hiçbir önemli tatlı su karışmaz.

2. Dünyanın en büyük iki yolcu vapuru Queen Elizabeth ile ondan pek az küçük olan Queen Mary dir. (Queen kelimesi kuin okunur, «Kıraliçe» demektir).

81 bin ton büyüklükte olan bu gemiler bir İngiliz denizcilik şirketinindir. İngiltere Southampton limanı ile Amerikada New York arasında muntazam posta seferleri yapar. Yolculuk 4 ½ gün sürer.

3. Şamandıra kalın saçtan yapılmış, fıçı biçiminde içi boş (yani içinde havadan başka bir şey bulunmayan, her taraftan sımsıkı kapalı su geçirmez biçiminde bir çeşit dubadır. Birkaç çapa ile denizin dibine iyice tutturulmuş zincirlere bağlı olduğu için konulduğu yerden ayrılamaz. Şamandıralar gemilerin bağlanması için limanlara konulur. İstanbul limanında Salı Pazarında Köprü ağzına kadar kısımda sıralanmış birçok şamandıra vardır.

Ayrıca gemilere yol göstermek için fener şamandıraları da vardır.

*

Gemerek'ten Güner Demiray kardeşe :

Doğan Kardeş'e gelen yazılar bir kurul tarafından dikkatle incelenir. Beğenilenler sıra ile yayınlanır. «Hayatı Seven Çocuk» adlı masalınız basılmadığına göre uygun görülmemiş olacak.

*

Ankara'dan Atakan kardeşe :

Hayvan Dostları sayfamızdaki resimler geliş sırasına göre yayınlanmaktadır. Sıranız gelince sizinki de basılacaktır.

****

KARDEŞLERİMİZDEN ŞİİRLER

RUMELİHİSARINI GEZERKEN

505 yıl önce
Bu surlarda, kulelerde
Fatihimi, Zağnoz Paşamı,
Halil ve Saruca Paşalarımı
Görür gibi oluyorum...
Gür sesleriyle kuleden kuleye
Hisardan hisara bağıran,
Seslerini duyar gibi oluyorum...
Bastığı yerleri titreten
Kahraman yiğitlerimizle birlikte
O günleri yaşar gibi oluyorum.

Kutay KÖKTÜRK

ÇİÇEKLERİM

Ne kadar uğraştım
Sizi yetiştirmek için
Fakat siz emeklerimi
Boşa çıkardınız
Birden sararıp soldunuz
Çiçeklerim...

Mustafa ALPAGOT

---

lanmış bulunuyoruz. Şimdi herkes karşılaştığı sürprizleri anlatsın.

Orada bulunanlar sırayla tohumu ne niyetine ekip, yerine ne çıktığını anlatmaya başladı. Biri :

— İspanak yerine havuç çıktı, dedi.

Bir başkası:

— Bezelye yerine mısır çıkmaz mı, diye anlattı.

— Ben de hıyar diye ektim kavun çıktı.

Nihayet sıra şişman Hacer Hanıma geldi. Fakat kadıncağız konuşmağa başlarken bir gülmedir aldı. Öyle katıla katıla gülüyordu ki, bir türlü başına geleni anlatamıyordu. Nihayet :

— Sormayın, diye başladı. İkinci katın penceresindeki kutuya çiçek ekeyim dedim. Tohumlar bana biraz büyük görünmüştü. Herhalde bunlar yeni bir cins olsa gerek diye düşündüm. Sonra çıka çıka ne çıktı biliyor musunuz?

Aynı anda iki oğlu kocaman bir balkabağını taşıyarak kalabalığın ortasına çıktılar... Hacer Hanım bir taraftan, seyredenler bir taraftan kahkahalarla gülmeye başladılar.

Yusuf Usta da gülenler arasındaydı.

— Mükâfatı Hacer Hanım kazandı, dedi. Size söz veriyorum. Gelecek yıl tohumlar karışmıyacak. Müsabakaya katıldığınız için hepinize teşekkür ederim.

Herkes sevinçliydi. Tabii en çok sevinen Hacer Hanımdı.

— Kolay değil, diyordu, bütün yaz penceremde çiçek seyredeceğime bu koca balkabağını seyrettim!...

O. Ş.

BİLMECE BULMACA...

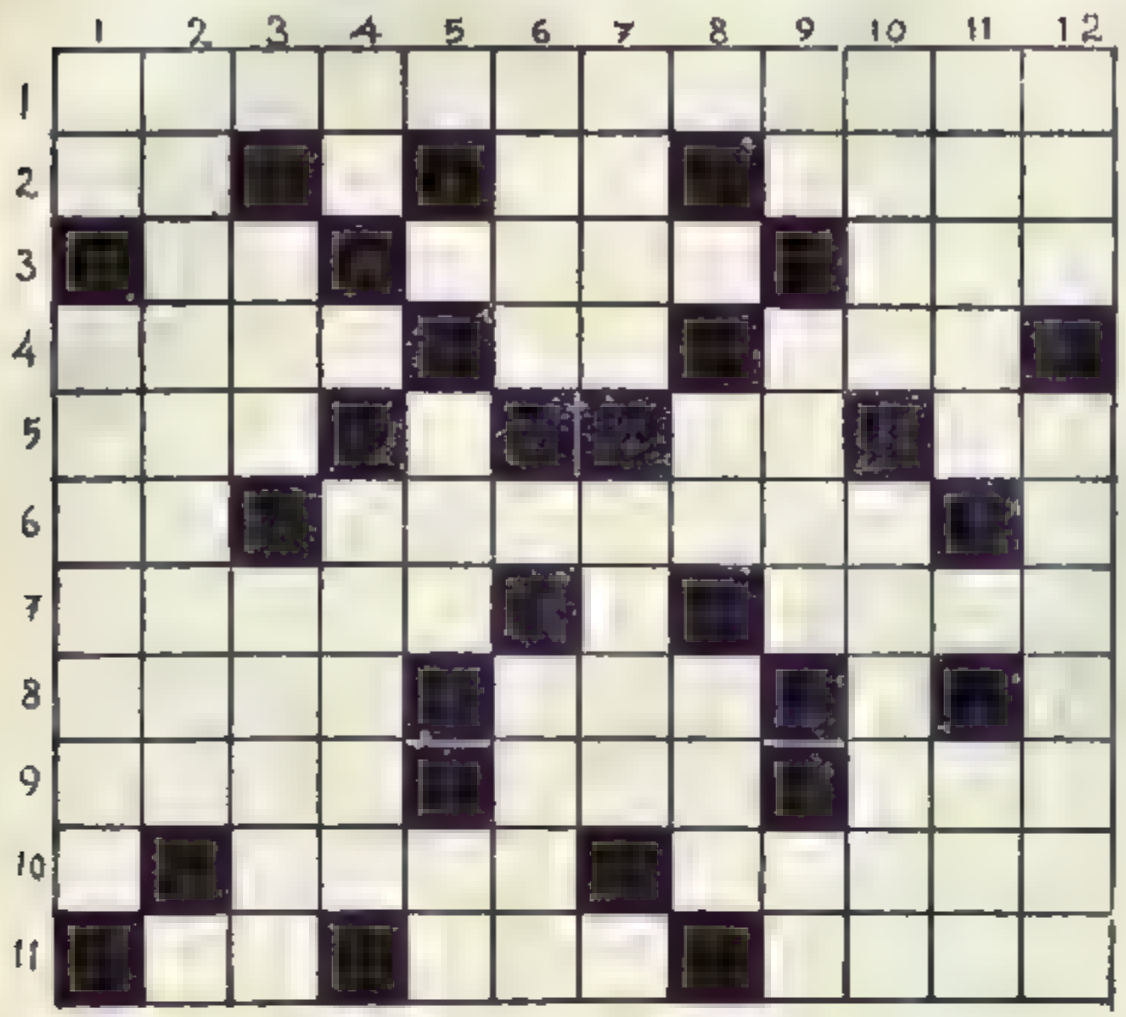

BİLMECELER

Ağzını açmış geri
Beyaz beyaz dişleri
Dişçisi derdi mi var
Alnına bakıp anlar

Piyano

★

Otuz üç cüce derviş
Ardı sıra dönermiş

Tesbih

★

Yeşil kundaklı bebek
Cehenneme gidecek

Mısır

★

Çilli mi çilli
Yine biçimli
Pembe dilbere
Bir yeşil bere

Çilek

SOLDAN SAĞA :

1 — Bir millî bayramımız

2 — Kolumuzun ucu, Tersi tok değil, Çamaşır yıkanırken kullanılan bir madde

3 — Vilâyet, Şanlı milletimiz, Arının yaptığı

4 — Gaye, Tersi çiğne, Konak

5 — Kaya parçaları, Bir nota, Bir binek hayvanı

6 — İsim, Küçük Asya

7 — Bir zar oyunu, Ateşten çıkan

8 — Bir isim, Denizin ortasında bulunur

9 — İranlıların en büyüğü, Rüzgâr, İsyan eden

10 — Çocukların çok sevdiği, Bebeğin ayakkabısı

11 — Bir sayı, Derenin küçüğü, Tersi lâkırdı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA :

1 — Karnını doyur, Türklerin en büyüğü

2 — Âlim insan

3 — Tersi atkı, Bir cins kürk

4 — Bir nota, Asyada bir dağ silsilesi

5 — Tersi yemin, Bir şeyin sonu

6 — İkizden sonra gelir, İçinde kendimiz varız

7 — Zorluktan kurtulma, Annenin babası

8 — Tersi Trabzon'un bir ilçesi, Avrupa'da bir dağ silsilesi

9 — Duman tozu, Babanın kızkardeşi, Suçu bağışlama

10 — Bizi ısıtan, Büyük ced

11 — Bir güney ilimiz, Temizle

12 — Atın ayağını korur, Bilmeceyi yapanın adı (Bir erkek ismi).

Hazırlayan :
Tevfik TÜZÜN

Hazırlayan :
Ömer Lûtfi ŞADOĞLU

★

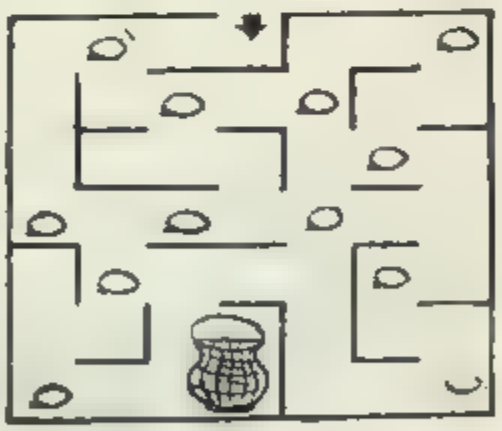

Okla işaretli yerden başlıyarak yollara teker teker konulmuş olan yumurtaları toplayın ve hepsini aşağıdaki sepete doldurun. Geçtiğiniz yolların birbirini kesmemesine ve bir geçtiğiz yerden bir daha geçmemeye dikkat edin. Bakalım ilk denemede başarabilecek misiniz?

HAYVAN DOSTLARI

Deniz Savaşkan

Koray Korhan

Teoman Çizmen

Dilek Üçer

Yaver Hepeç

Ahmet Tuğsuz

Necla Çıkıgil

Savaş Adakale

Nükhet Güner

Sema Yalçın

Güzide Meral

Canan Karpak

Gülçin Öztan

Zafer Yazan

Ata Turan

Mehmet Özkurtul

Faik Karasarlıoğlu

Selçuk Sözener

Şükrü Meral

Gök Han

Meryem Selekler

Murat Yurdakül

Osman B. Odabaşı

Nihal Ülkücü

Leyla İnal

Fahri Ünsal

Alaycı Dost

BİR zamanlar büyük bir ormanda, bir çakalla bir tavuskuşu varmış. Beraber yemek yer, beraber gezerlermiş.

Bir gün tavuskuşu, olgun erikleri gövdesine indirirken, onun erik çekirdeklerini ayırarak bir köşeye koyması çakalın dikkatini çekmiş.

— Tavus kardeş, bunları da mı yiyeceksin? diye sormuş.

Tavus :

— Yok canım. Bunu bana vaktiyle anneciğim öğretti. Anneciğim, tavusların en akıllısıydı. Bize, her zaman, hiçbir şeyi ziyan etmememizi söylerdi. Bu çekirdekleri toprağa gömersem, her biri bir erik ağacı olacak, bana bol bol erik verecek. Ben ölürsem, başka tavuslar bunlarla beslenecek, demiş.

Çakal altta kalmak istememiş :

— Ben de her zaman aynı şeyi yaparım, diyerek, bir çukur kazıp az önce yediği kuzunun kemiklerini toprağa gömmüş.

O günden sonra iki arkadaş gezintileri sırasında muhakkak oraya da uğrar, ektikleri şeylerin yetişip yetişmediğine bakarlarmış. Çok geçmeden tavusun erik çekirdeklerini ektiği yerde açık yeşil filizler fışkırmış. Çakalın gömdüğü kemiklerse bir şey vermemiş. Çakal :

— Kemiklerin filizlenmesi ağır olur, diyormuş. Topraktan fışkırıncaya kadar aylar geçer...

Tavuskuşu çakalla için için alay ediyormuş :

— Öyle kardeşim, öyle. Hattâ yıllar bile geçer...

Her gelişlerinde erik fidanları biraz daha büyüyormuş. Tabii buna bizim tavuskuşu kurumlanıyor, çakal hiddetinden kendi kendini yiyormuş.

Zamanla fidanlar ağaç olmuş, çiçek ve meyva vermiş. Tavus kardeş bunları âfiyetle yerken çakalla artık açıktan açığa alay etmeğe başlamış. Hele bir gün, çakal ormandan eli boş dönünce :

— Ee, demiş. Ektiğin kemikler de amma da nazlı şeylermiş! Bir türlü filiz veremediler.

Çakal ses çıkarmamış, sadece hiddetinden dişlerini gıcırdatmış. Ama akılsız tavus buna aldırmamış, alay etmeğe devam etmiş :

— Vah zavallı kardeşim! Korkarım ki, kemikler mahsul verinceye kadar sen de açlıktan öleceksin. Ne yazık ki, erik de yiyemiyorsun. Maşallah, bu yıl pek bol çıktı!

Çakalın sabrı tükenmiş :

— Erik yiyemezsem de erik yiyeni yiyebilirim! diye bağırmış ve alaycı tavuskuşunun üzerine atılmış, parçalayıp yemiş.

Arkadaşına hatasını açıkça anlatacağı yerde, onu alaya alan tavus da bunu hak etmiş doğrusu.

Hikâyeci Teyze

AVCI DAYININ MACERALARI

Biraz da biz ölsek !...

— Merhaba hocam ! Nereye böyle ?
Hoca — Sıcak bunalttı da şöyle biraz serinlemeğe çıktım.

— Gel öyleyse bize gidelim. Sana buzlu hoşaf içireyim.

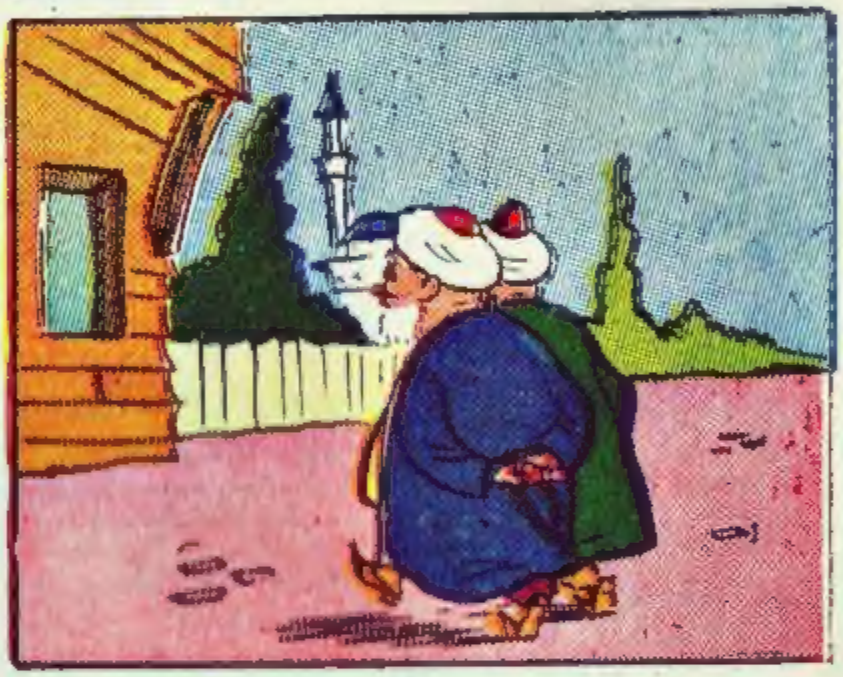

Hoca — Hay Allah razı olsun. Ne iyi oldu da karşılaştık.
— Kısmetin çekmiş olacak...

Ev sahibi büyük kaşığı kendi alıp küçük kaşığı Hocaya verdi.
— Oh !... Aman ne hoş... Öldüm tadından...
Hoca — ????!!!!!

— Oh bir daha !... Aman öldüm ! Bayıldım.
Hoca — Ver elindeki koca kaşığı da bir kerecik de ben öleyim, yahu !...

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.